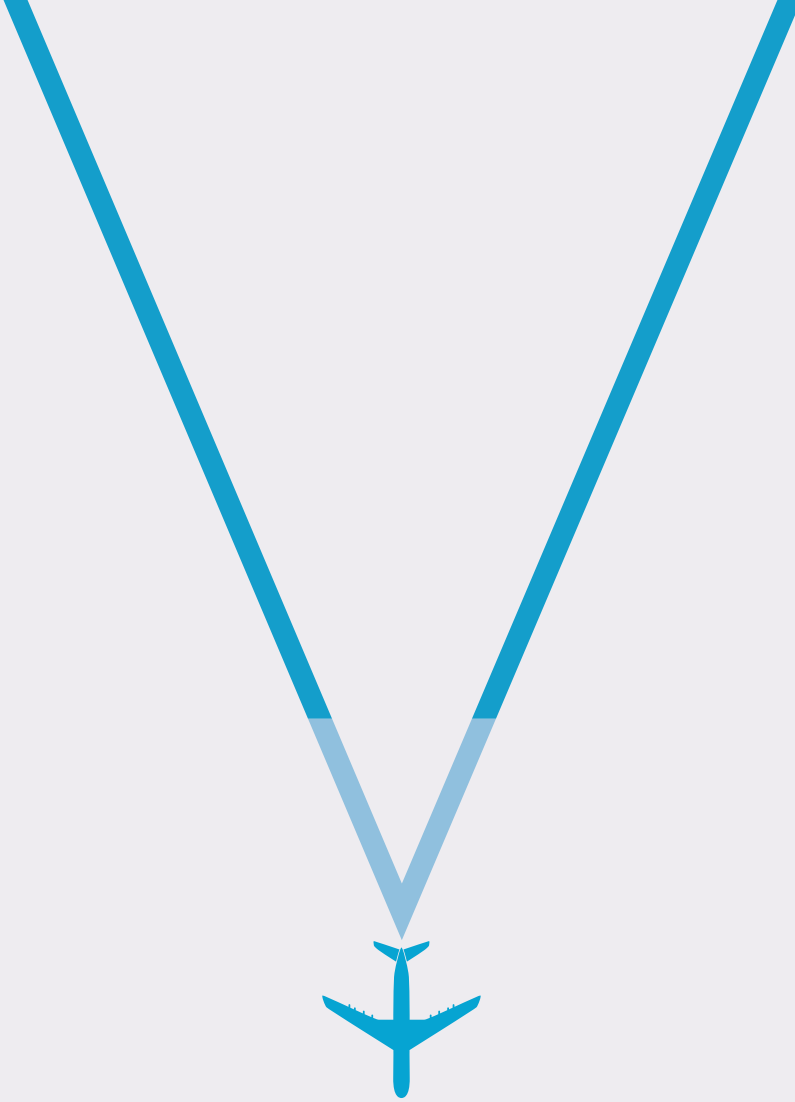

ИЗВЕШТАЈ О ПОСЛОВАЊУ ЗА 2014. ГОДИНУ

КОНТРОЛА ЛЕТЕЊА СРБИЈЕ И ЦРНЕ ГОРЕ SMATSA доо БЕОГРАД

ИЗВЕШТАЈ О ПОСЛОВАЊУ ЗА 2014. ГОДИНУ

КОНТРОЛА ЛЕТЕЊА СРБИЈЕ И ЦРНЕ ГОРЕ SMATSA доо БЕОГРАД

САДРЖАЈ

1. Уводна реч Директора	6
2. О Контроли летења Србије и Црне Горе	8
2.1 Профил организације	8
2.2 Услуге у ваздушној пловидби (ANS)	9
2.3 Додатне услуге	10
3. Пословни резултати који су обележили 2014. годину	11
3.1 Унапређења у области АТМ	11
3.1.1 Подаци о саобраћају	14
3.2 Унапређење опреме, система и инфраструктуре	19
3.3 Унапређење АІS услуга	23
3.4 Унапређење МЕТ услуга	23
4. Пословање у складу са SES циљевима	24
4.1 Капацитет и кашњења	25
4.2 Трошковна ефикасност	25
4.3 Заштита животне средине	26
4.4 Безбедност	26
5. Организационо технолошки системи управљања	27
5.1 Безбедност ваздушног саобраћаја	27
5.2 Управљање квалитетом	29
5.3 Информационе технологије	30
5.4 Обезбеђивање	32
6. Људски ресурси	33
6.1 Флукуације запослених и просечан број у 2014. години	34
6.2 Развој и усавршавање запослених	34
6.3 Структура запослених	35
7. Додатне услуге	36
7.1 Калибража ЗРНС из ваздуха	36
7.2 Центар за обуку АNS особља	37
7.3 SMATSA ваздухопловна академија	38
8. Консултовање са корисницима услуга	40
9. Финансијски извештаји	41
9.1 Биланс успеха	41
9.2 Биланс стања	44
9.3 Извештај о новчаним токовима	48
9.4 Напомене уз финансијске извештаје	49
9.4.1 Основа за састављање финансијских извештаја	49
9.4.2 Преглед значајнијих рачуноводствених политика	51
9.4.3 Управљање финансијским ризиком	58
10. Извештај независног ревизора	61
11. Ознаке и скраћенице	63
12. Индекс табела и слика	65
12.1 Индекс табела	65
12.2 Индекс слика	65
13. Прилози	66
13.1 Прилог 1: Делатност SMATSA доо	66
13.2 Прилог 2: Организациона структура SMATSA доо	67

Назив организације:
Контрола летења Србије и Црне Горе
SMATSA доо, Београд

Седиште:
Трг Николе Пашића 10, 11000 Београд,
Република Србија, п.ф. 640

Матични број:
17520407

ПИБ:
103170161

Телефонски број:
+381 11 3218 123

Факс:
+381 11 3240 456

Електронска пошта:
kl@smatsa.rs

Интернет адреса:
www.smatsa.rs

01

Уводна реч Директора

Радојица Ровчанин,
директор SMATSA доо

Година 2014. за SMATSA доо била је година изазова. Започета је успостављањем нове организационе структуре, у циљу ефикаснијег уређења компаније.

Након вишегодишње паузе и интензивних преговора и планирања, почетком априла месеца, за цивилни ваздушни саобраћај отворен је горњи слој ваздушног простора изнад Косова и Метохије. SMATSA доо је у овом процесу поступала конструктивно и професионално и у складу са смерницама надлежних државних органа. Одлуком Северно-атланске алијансе (NATO) пружање услуга контроле летења у овом ваздушном простору поверено је мађарском пружаоцу услуге контроле летења – HUNGAROCONTROL, а на основу закључених уговора, SMATSA доо мађарском провајдеру изнајмљује радарску слику и радио сигнал.

У пролеће 2014. године, Србију су погодиле незапамћене временске непогоде, чије се последице и данас осећају. SMATSA доо као колектив, али и запослени и руководство SMATSA доо активно су учествовали у отклањању и умањењу утицаја штетних последица. SMATSA доо упутила је апел за помоћ својим колегама широм света, што је резултирало прикупљањем значајних средстава у поменуто намену. Овом приликом захваљујем се својим колегама и свим запосленима на испољеној хуманости. Хуманитарна активност SMATSA доо препозната је у SMATSA доо, а Клуб привредних новинара доделио је SMATSA доо награду „Друштвено одговорно пословање“.

Задовољство ми је да истакнем и неке статистичке податке који показују да је у 2014. години забележен пораст саобраћаја за укупно 7%. Простор надлежности SMATSA доо укупно је током године имао 550.000 летова. Током најоптерећенијих дана реализовано је преко 2.600 летова дневно, којима је пружена услуга изузетног квалитета без генерисања кашњења од стране контроле летења.

У 2014. години, SMATSA доо била је активни учесник још једног значајног регионалног догађаја – извршена је транзиција простора надлежности и одговорности за пружање услуга контроле летења од стране SMATSA доо ка БиХ пружаоцу услуга – ВНАНСА изнад дела ваздушног простора БиХ до апсолутне висине 9.900 метара (нивоа лета З25), чиме је ВНАНСА у потпуности преузела одговорност и пружа услуге у ваздушној пловидби у наведеном ваздушном простору.

У 2014. години, припремали смо и почели реализацију услова из свог домена надлежности за увођење навигационих поступака заснованих на могућностима ваздухоплова (Performance Based Navigation – PBN) на међународним аеродромима на којима пружамо услуге: у Београду, Нишу, Подгорици и Тивту, а поступци су израђени уз примену Просторне навигације уз коришћење GNSS (Глобалног навигационог сателитског система). У Републици Србији и у Црној Гори први пут се почело са применом концепта континуалног прилажења (Continuous Descend Approach – CDA) чиме се постижу уштеде у гориву, смањује загађење природне околине и бука у околини аеродрома. За аеродроме Београд и Ниш, примена ових поступака планирана је за 30. април 2015. године. За аеродром у Нишу предузете су активности за анализу и стварање предуслова за опремање овог аеродрома за систем прецизног прилажења категорије 1 (Instrument Landing System – ILS, CAT I).

У 2014. години, органи управљања друштвом усвојили су Пословну стратегију SMATSA доо за период до 2020. године. Овај документ представља модеран и прецизан план пословања SMATSA доо у свим доменима пословања са посебним акцентом на стратешком позиционирању и примени свих захтеваних међународних, а посебно европских стандарда и препорука и унапређење сервиса. Активно смо учествовали у изради предлога

будућег решења за FAB, у оквиру заједничке Радне групе за формирање будућег функционалног блока ваздушног простора (FAB) коју су формирали Агенција за цивилно ваздухопловство Црне Горе, Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије и SMATSA доо. Резултати рада радне групе представљени су у документу „Анализа могућности и захтева за формирање FAB са предлогом оптималног решења“, усвојеном од стране директора све три организације. Започели смо инфраструктурне пројекте – покренут је пројекат за израду идејног решења за нови торањ контроле летења на аеродрому у Београду, започет је пројекат реконструкције торња контроле летења на аеродрому у Тивту, анализирали смо могућности за лоцирање нове радарске станице за бољу радарску покривеност југа и истока Републике Србије. Међународна сарадња, која се саставни део нашег пословања, интензивирана је са суседним провајдерима услуге контроле летења, а посебно са хрватским провајдером CroControl. За сезону 2015. године (период април-октобар) планирано је увођење прекограничног концепта слободног летења у ноћним сатима (суспензија рутне мреже и слободно планирање рута за летење, без обзира на границе држава и области надлежности).

Наставили смо да успешно пружамо услуге калибраже земаљских радио-навигационих средстава из ваздуха, по раније закљученим уговорима, али и да учествујемо на међународним тендерима за пружање ових услуга и закључили нове уговоре; уписали смо нову класу самофинансирајућих студената контроле летења; SMATSA Ваздухопловна академија уписала је 83 кандидата на различите типове обука.

И у 2015. години нас очекују бројни изазови. SMATSA доо ће и даље настојати да остане на нивоу очекивања и указаног поверења од стране корисника.

02

О Контроли летења Србије и Црне Горе

2.1 Профил организације

Контрола летења Србије и Црне Горе SMATSA доо Београд (SMATSA доо) формирана је у циљу пружања услуга контроле летења у ваздушном простору надлежности и обављања других делатности у области ваздушне пловидбе.

Оснивачи SMATSA доо су владе Републике Србије и државе Црне Горе. Уговором који су потписале обе владе у 2012. години, након Споразума о сарадњи у области ваздушног саобраћаја закљученог између Републике Србије и државе Црне Горе, потврђен се континуитет постојања заједничког пружаоца услуга у ваздушној пловидби - SMATSA доо. SMATSA доо у потпуности послује у складу са националном и међународном регулативом и међународним споразумима. Осим тога, SMATSA доо учествују у раду најважнијих међународних ваздухопловних организација и на најбољи начин представља Републику Србију и државу Црну Гору.

Мисија SMATSA доо је пружање квалитетних услуга у ваздушној пловидби (услуге из домена ATM, CNS, MET, AIS) цивилним и војним ваздухопловима, ради одржавања и унапређења безбедног, редовног и експедитивног ваздушног саобраћаја у ваздушном простору FIR/UIR Београд и ваздушном простору других држава, на основу међудржавних уговора, као и услуге обуке особља пружалаца услуга у ваздушној пловидби, обуке пилота авиона, калибраже уређаја и система из ваздуха и услуге одржавања ваздухоплова.

Органи управљања SMATSA доо су:

СКУПШТИНА

НАДЗОРНИ ОДБОР И

ДИРЕКТОР

2.2 Услуге у ваздушној пловидби (ANS)

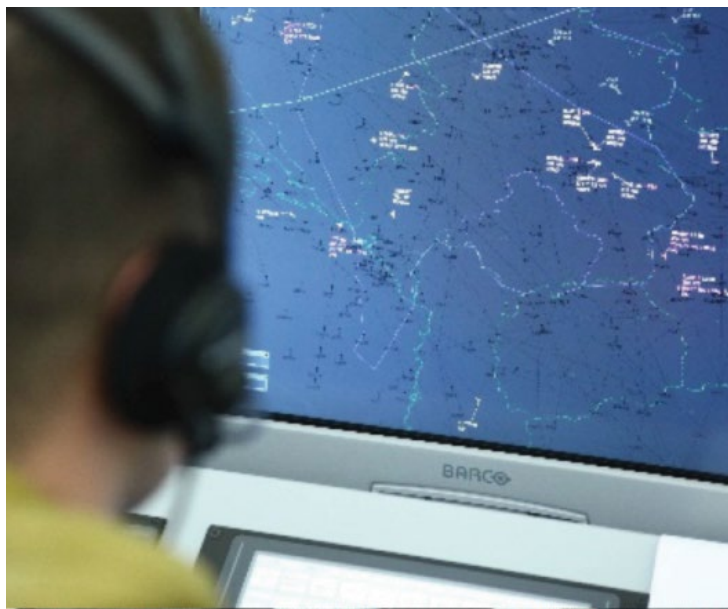
Основну делатност SMATSA доо представља пружање услуга у ваздушној пловидби - ANS које обухватају:

- Услуге у ваздушном саобраћају – ATS (Air Traffic Services),
- Комуникацију, навигацију и надзор – CNS (Communication, Navigation and Surveillance),
- Ваздухопловно информисање – AIS (Aeronautical Information Services) и
- Ваздухопловну метеорологију – MET (Aeronautical Meteorological Services).

Србија, Црна Гора и Босна и Херцеговина су повериле SMATSA доо пружање услуга у ваздушном саобраћају. Простор надлежности SMATSA доо обухвата ваздушни простор изнад:

- Републике Србије,
- државе Црне Горе,
- међународних вода у Јадранском мору и
- дела Босне и Херцеговине.

Слика 1. Центар контроле летења Београд

2.3 Додатне услуге

Осим услуга у ваздушној пловидби, SMATSA доо пружа и додатне услуге које подразумевају:

- Школовање ANS особља и пилота,
- Калибражу ЗРНС и
- Одржавање ваздухоплова.

Слика 2. Територија изнад које SMATSA доо пружа услуге у ваздушној пловидби

Пословни резултати који су обележили 2014. годину

3.1 Унапређења у области АТМ

Контрола летења Србије и Црне Горе као савремена, високостручна и одговорна компанија која тежи остварењу лидерске позиције у југоисточној Европи, константно ради на унапређењу пружања услуга у ваздушном саобраћају, омогућајући његово безбедно, редовно и експедитивно одвијање. Условљен тенденцијом пораста саобраћаја, а у функцији пружања квалитетних услуга цивилним и војним ваздухопловима у простору надлежности, један од задатака SMATSA доо јесте и да са регионалним и паневропским пословним и институционалним партнерима ради на успостављању Јединственог европског неба (SES).

Значајан допринос унапређењу и нормализацији ваздушног саобраћаја у региону и подизању нивоа ефикасности и редовности, имало је отварање горњег ваздушног простора изнад Косова и Метохије за цивилни ваздушни саобраћај у априлу 2014. године. У сарадњи са EUROCONTROL, NATO и HungaroControl, после 15 година затворености, овај ваздушни простор је реинтегрисан у европску мрежу ATS рута. По одлуци NATO, услуге контроле летења пружа мађарски провајдер HungaroControl, док је у складу са смерницама надлежних државних органа, SMATSA доо потписала уговоре о изнајмљивању радарске слике и радио сигнала HungaroControl-у, са којим је на корпоративном и оперативном нивоу успостављена врло коректна сарадња. У оквиру ATFCM, 3. априла су уведене H24 Cross Border DCT опције између простора надлежности SMATSA доо и Croatia Control. Након летње сезоне 2014. године, све опције су ревидиране и направљена је нова листа чија се имплементација планира у 2015. години. Такође, договорена је прекогранична примена Free Route концепта ноћу (23:00-05:00 UTC) између SMATSA доо и CCL Ltd од AIRAC датума 30 APR 2015. За реализацију овог плана потребна је и сагласност BHANSA, што се очекује почетком 2015. године. У оквиру AoR, израђен је предлог идејног решења прве фазе реорганизације доњег ваздушног простора.

Током 2014. године обављен је низ активности у склопу припрема за пројекат изградње торња аеродромске контроле летења Београд. Везано за то, израђен је документ „Анализа могућности реконструкције постојећег или изградње новог торња контроле летења АКЛ Београд“ и формиран је пројектни тим за израду идејног архитектонског решења. Од маја месеца се радило и на припреми изградње торња аеродромске контроле летења Тиват. Идејни пројекат је израђен и усаглашен и обезбеђени су услови за рад из ПКЛ из кога ће се пружати услуге док буду трајаји радови. Како би се аеродром Ниш учинио атрактивнијим за ниско-буџетне авио-компаније, у склопу активности које су спроведене у циљу побољшања навигационих услова на овом аеродрому, израђени су предлози за поступак прецизног инструменталног

слетања – ILS за RWY 11 и RWY 29.

Инсталација нове верзије TopSky-ATC софтвера извршена је 11. септембра. Овим је систем унапређен за подршку FPL2012 и функционалностима AIW (Airspace Intrusion Warning – упозоравање на улазак ваздухоплова који нису планирани за улазак у сектор) и QML (Quick Look Management – омогућава дефинисање додатног висинског филтера).

Успостављањем зона спортских активности 18. септембра, омогућен је рад параглајдерима уз олакшану координацију са аеродромским контролама летења. На овај начин је решен проблем истовременог коришћења ваздушног простора од стране параглајдера у Вршцу и SMATSA ваздухопловне академије.

Иницијална провера испуњености услова за издавање Уверења о оспособљености за спровођење стручног оспособљавања контролора летења у оперативним јединицама SMATSA доо, АКЛ Подгорица и АКЛ Тиват, спроведена је 2. и 3. октобра 2014. године од стране Агенције за цивилно ваздухопловство Црне Горе.

Провера је спроведена у складу са Правилником о дозволама и организацијама за оспособљавање контролора летења и резултирала је добијањем уверења о оспособљености.

У ноћи између 12. и 13. новембра 2014. године, извршена је транзиција простора надлежности и одговорности за пружање услуга контроле летења од стране SMATSA доо на БиХ пружаоца услуга BHANSA, изнад дела ваздушног простора БиХ до FL 325 (9.900 m). Овим је BHANSA у потпуности преузела одговорност за пружање услуга у ваздушној пловидби у наведеном ваздушном простору. Изнад ове висине, услуге контроле летења у овом делу БиХ је наставила да пружа SMATSA доо. Такође, SMATSA доо је школовала и тренирала БиХ контролоре летења, и пружила максималну технолошку подршку и реализовала све уговорне обавезе по овом питању.

У наставку су наведени индикатори на основу којих се мери успешност пословања у области управљања ваздушним саобраћајем.

Табела 1. Планиране и остварене вредности индикатора у област АТМ у 2014. години

Назив индикатора	Планирано	Остварено
Кашњење по лету генерисано од стране SMATSA доо	< 0,18 минута	0.0056 минута
Процент ваздухоплова који полећу у оквиру слота	> 83%	87,97%
Број озбиљних инцидената, за које је анализом утврђено да су узроковане од стране АТМ	< 5	0

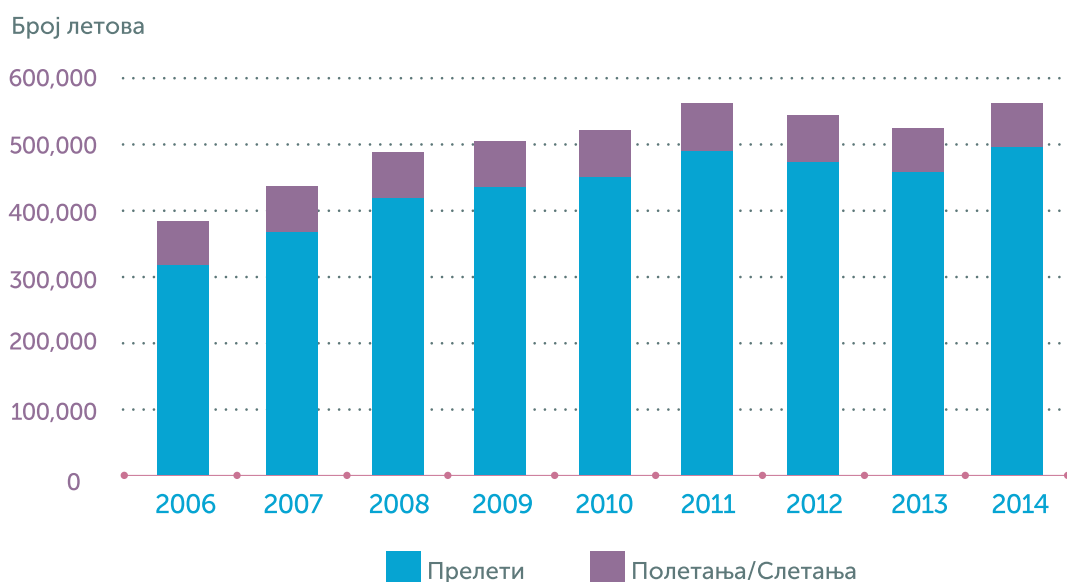
Табела 2. Планиране и реализоване активности у оквиру управљања ваздушним саобраћајем у 2014. години

Назив планиране активности	Степен остварења активности	Напомене / Образложење
Наставак рада на пројекту реорганизације доњег дела ваздушног простора	15%	Израђен је предлог идејног решења прве фазе реорганизације доњег ваздушног простора. Прва фаза имплементације (измена ТМА Београд и Подгорица) се тренутно налази у процесу интерних консултација унутар Сектора за АТМ. Почетак оперативног коришћења планиран је за децембар 2015.
Имплементација унапређеног управљања ваздушним простором	0%	Активност није започета у току 2014. године, чека се одговарајућа подзаконска регулатива коју треба да донесе Влада Србије и надлежна министарства.
Пријем и обрада радарских података из Eurocontrol (EFD – ETFMS Flight Data Message)	0%	Активност није започета у току 2014. године из разлога што, иако постоји могућност пријема и обраде радарских података из Eurocontrol, не постоји оперативна потреба за тиме (заправо, дистрибуција EFD проузрокује додатне трошкове Eurocontrol-у, који због тога захтева образложење за дистрибуцију EFD, а тренутно у SMATSA не постоји оперативни захтев за коришћење ових података).
Пројекат делимичног отварања ваздушног простора изнад КиМ за цивилни ваздушни саобраћај	100%	Пројекат је реализован 3. априла 2014. године.
Пројекат преузимања пружања услуга у ваздушној пловидби у делу ваздушног простора Сарајево FIR	100%	Пренос надлежности и одговорности за пружање услуга контроле летења од стране SMATSA доо ка БиХ провајдеру BHANSA изнад дела ваздушног простора БиХ до FL 325 (9.900 m) је успешно реализован 12-13. новембра 2014. године.
Измене у ваздухопловним публикацијама у циљу њиховог уједначавања на европском нивоу	55%	Сагледан је обим измена и договорен план активности, који укључује добијање сагласности ваздухопловних власти Републике Србије и Црне Горе. Реализација активности се планира за децембар 2015. године
Примена PBN критеријума за уређење ваздушног простора у „en-route“ фази лета	55%	Сагледан је обим измена и договорен план активности, који укључује добијање сагласности ваздухопловних власти Републике Србије и Црне Горе. Реализација активности се планира за децембар 2015. године
Измена секторизације	100%	Активност је спроведена истовремено са отварањем ваздушног простора изнад КиМ
„Cross border DCTs H24“	100%	3. априла 2014. су уведене H24 Cross border опције. Након летње сезоне 2014. године, све опције су ревидиране и направљена је нова листа. Имплементација нових опција планирана за AIRAC датум 30 APR 2015.
„Free Route“ у оквиру AoR	75%	Договорена је прекогранична примена Free Route концепта ноћу (23:00-05:00 UTC) између AoR SMATSA доо и CCL ltd од AIRAC датума 30 APR 2015. За реализацију овог плана потребна је и сагласност BHANSA, што се очекује почетком 2015. године.
Примена P-RNAV (PBN) поступака на аеродромима Београд и Ниш	60%	PBN навигациони поступци за аеродром Београд су у последњој фази имплементације. Планом је предвиђен почетак оперативне употребе на AIRAC датум 30 APR 2015. Аеродром Ниш – услед нових неевидентираних препрека, откривених провером из ваздуха, одложена је њихова примена и извршене су корекције градијентата пењања одређеног броја навигационих поступака. Почетак оперативне примене очекује се у току 2015. године.
Израда „Contingency“ плана у случају катастрофичног сценарија (план се не односи само на ATS, већ на све сервисе)	0%	Активност је иницирана на основу превентивне мере која је продужена за још годину дана, тако да активност није започета у току 2014. године.

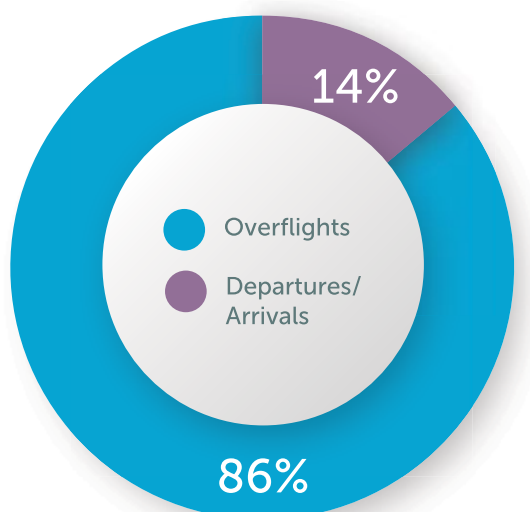
3.1.1 Подаци о саобраћају

У 2014. години у ваздушном простору надлежности SMATSA доо је реализовано 547.264 летова, што представља пораст од око 7% у односу на 2013. годину. После 2011. године, то је највећи број летова забележен у овом ваздушном простору. На пораст броја летова највише је утицала затвореност дела ваздушног простора Украјине, односно преусмерење токова саобраћаја западно и јужно у односу на ову земљу. Од априла 2014., авио компаније које повезују Турску и Блиски Исток са северном и западном Европом, уместо Украјине, у већој мери користе ваздушни простор Бугарске, Румуније и Србије/Црне Горе за саобраћај. Услед тога је посебно у Бугарској, а у великој мери и у ваздушном простору надлежности SMATSA доо, забележен пораст саобраћаја. Отвореност ваздушног простора Косова за прелете (KFOR сектор) од априла месеца је такође, али у мањој мери, допринело порасту броја летова у ваздушном простору надлежности SMATSA доо. Пораст саобраћаја у терминалу од око 16% у односу на 2013. годину, услед повећане фреквенције летења AIR SERBIA a.d. Београд, додатно је утицао на укупно повећање броја летова, сервисних јединица и рутних накнада у 2014. години.

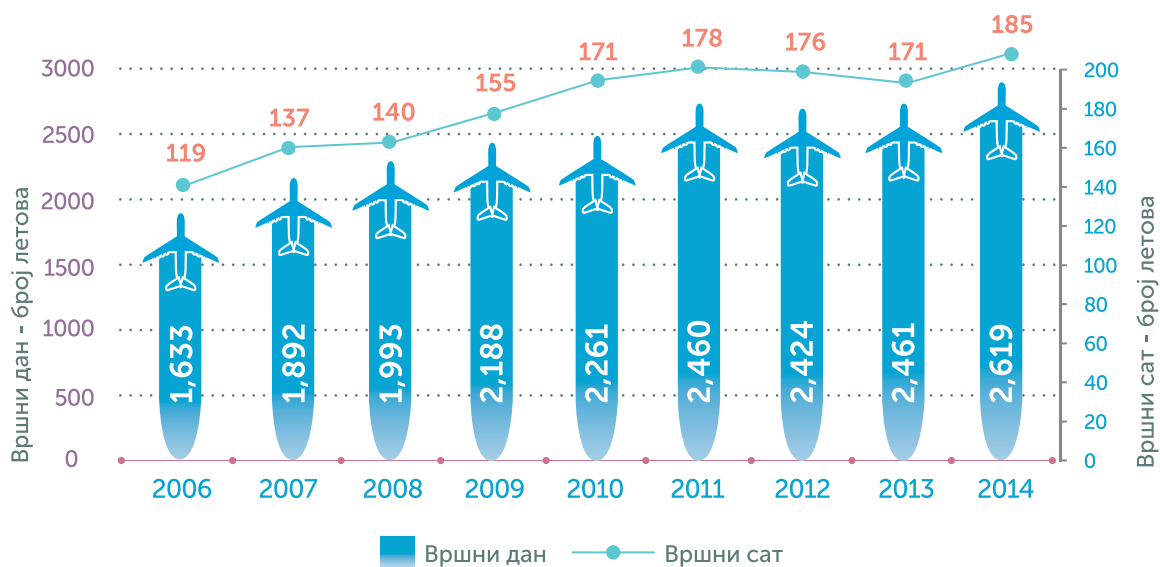
Слика 3. Број летова у периоду од 2006. до 2014. године

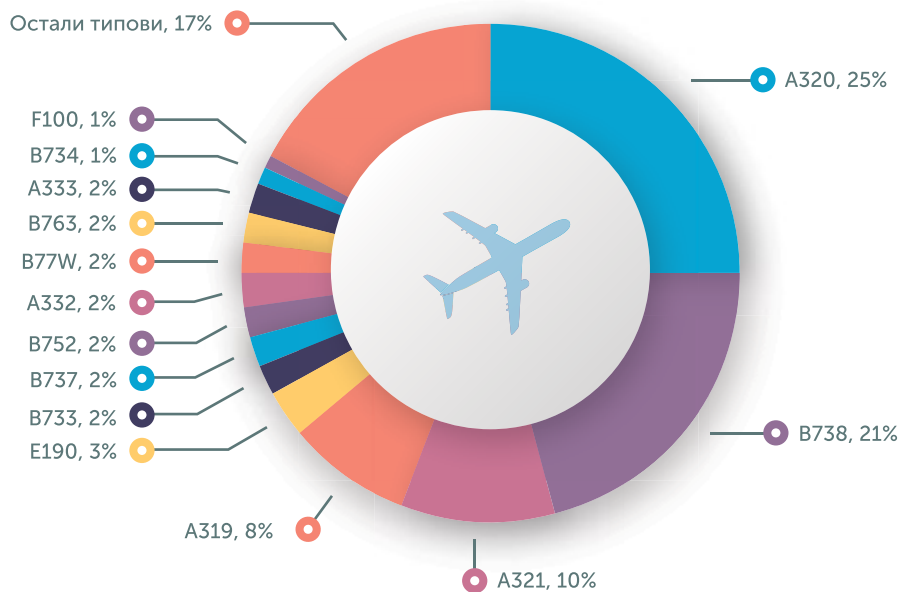
Слика 4. Расподела летова у 2014. години

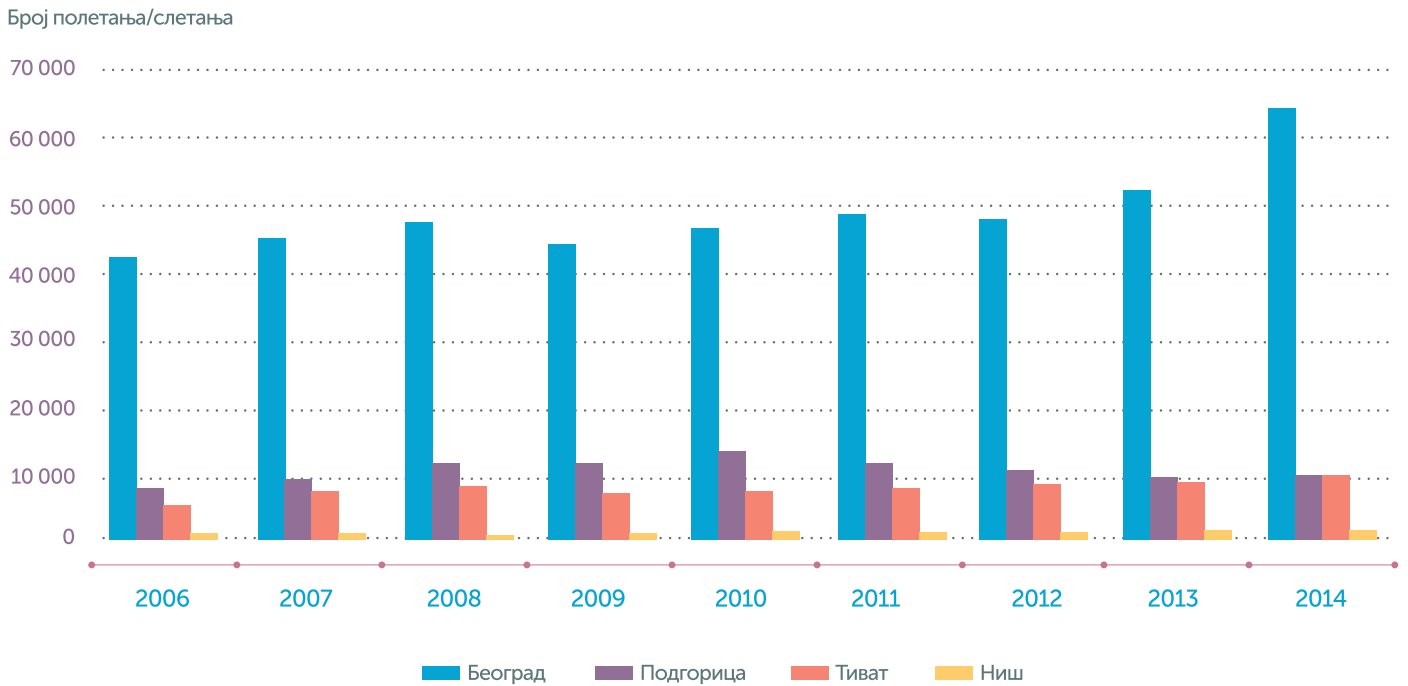
Слика 5. Вршни дан и вршни сат у периоду од 2006. до 2014. године

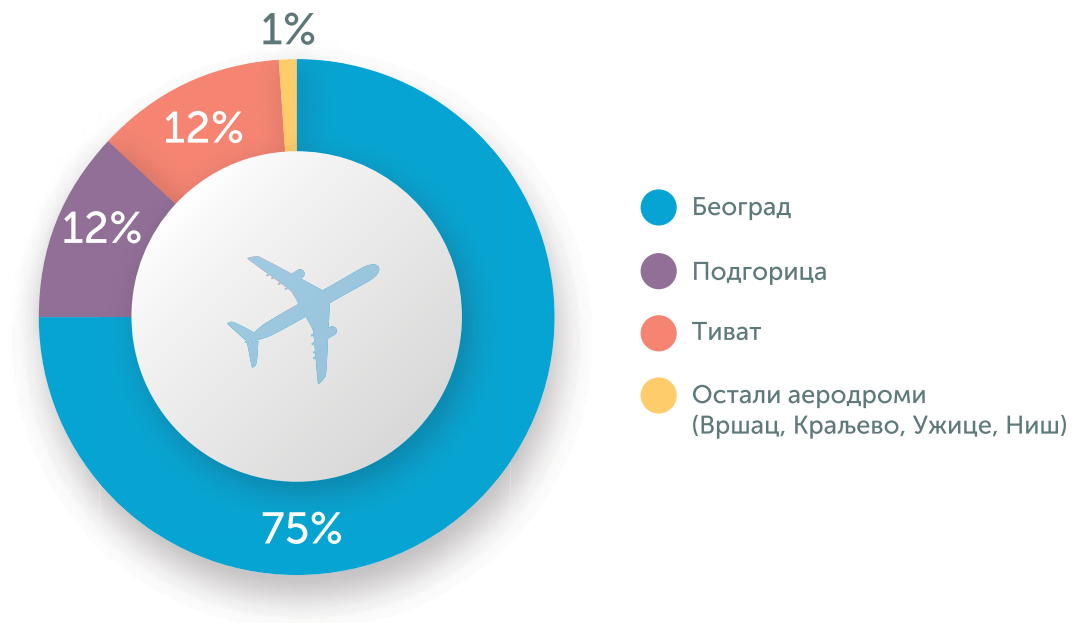
Слика 6. Учешће појединих типова ваздухоплова у 2014. години

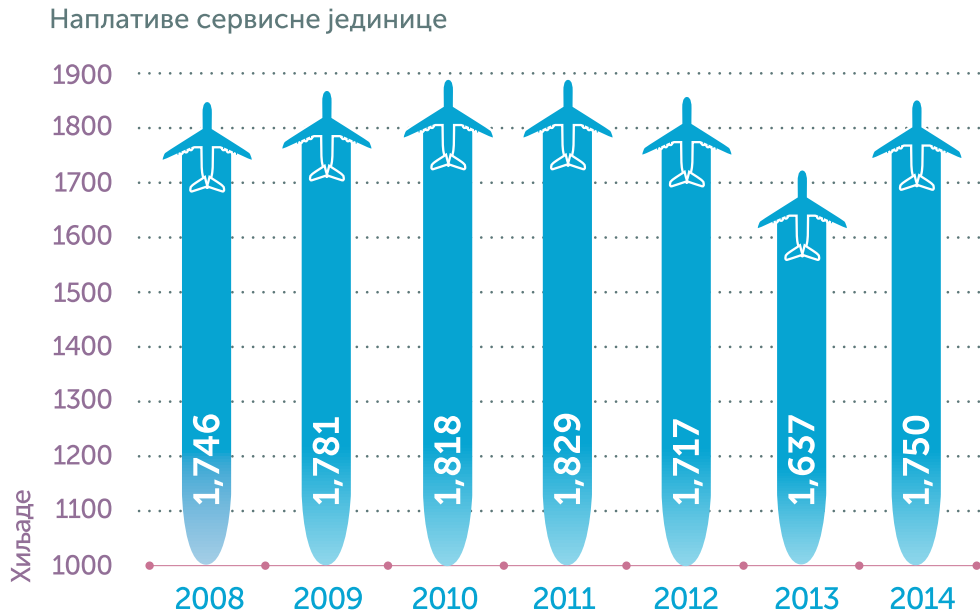
Слика 7. Број полетања и слетања по аеродромима у периоду од 2006. до 2014. године

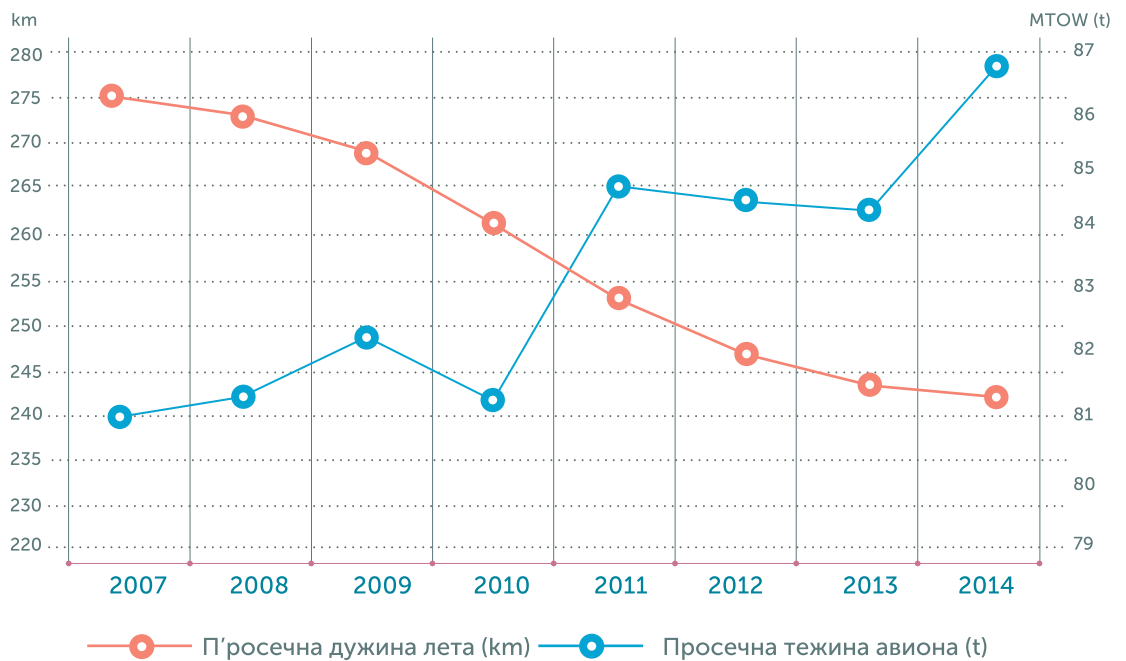
Слика 8. Учешће саобраћаја на појединим аеродромима у 2014. години

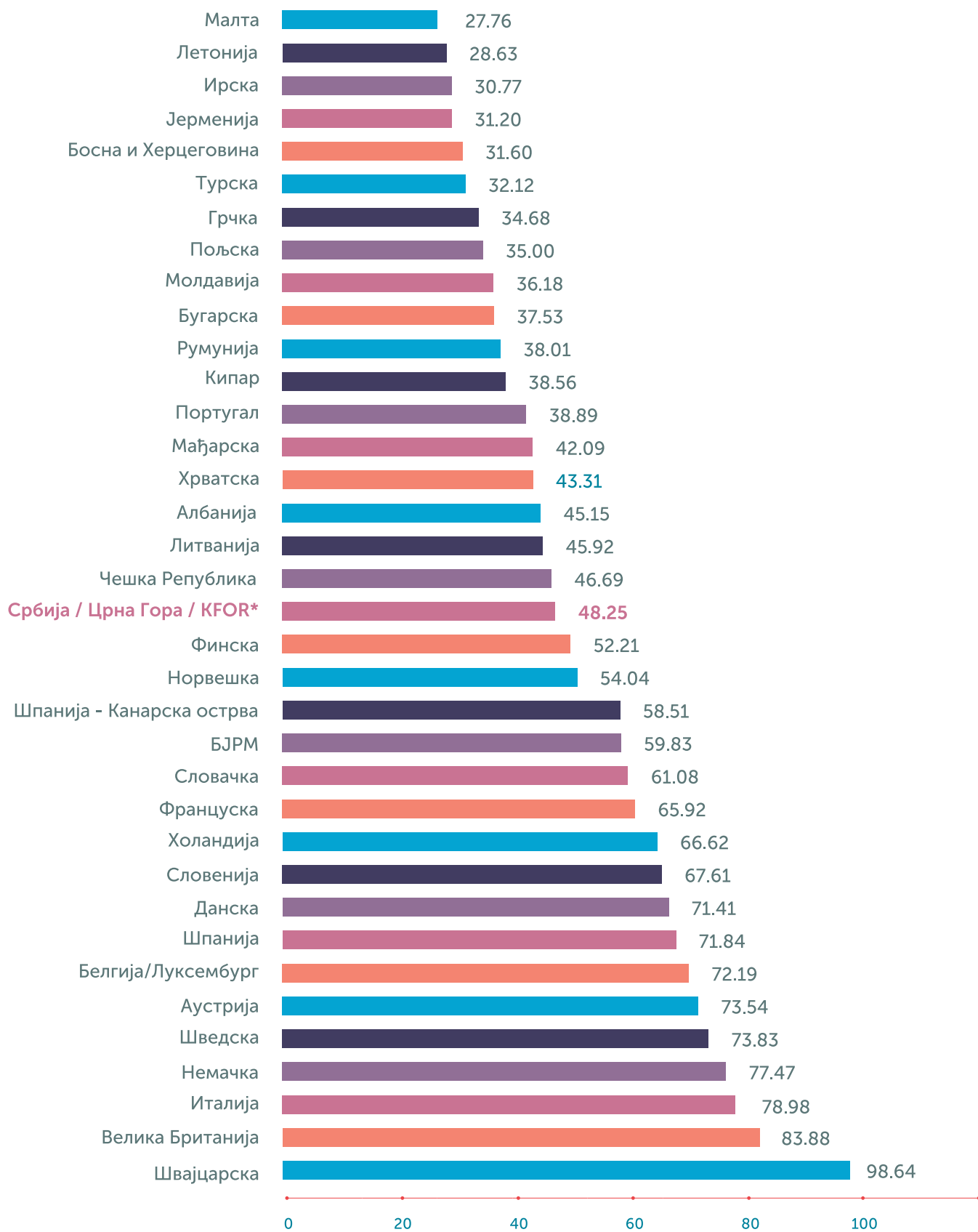
Слика 9. Број сервисних јединица у периоду од 2008. до 2014. године

Слика 10. Просечна дужина лета и просечан МТОВ у FIR Београд у периоду од 2008. до 2014. године

Слика 11. Јединица рутне накнаде у 2014. години

*јединица рутне накнаде за зону наплате Србија/ Црна Гора/ KFOR представља просечну вредност на нивоу године

3.2 Унапређење опреме, система и инфраструктуре

Имплементација нових технологија у складу са захтевима Јединственог европског неба је примарни задатак SMATSA доо, који захтева континуирано улагање у опрему, системе и инфраструктуру.

С тим вези, пројекти и инвестиције које су обележили 2014. годину са циљем да унапреде пружања услуга у ваздушној пловидби, подразумевају следеће:

Табела 3. Спецификација улагања у 2014. години

	Започето	Реализовано	Преноси се у 2015.	Образложење	
НЕМАТЕРИЈАЛНА УЛАГАЊА					
1.	Софтвери и лиценце за овлашћено коришћење програмских пакета у раду	да	да	не	Све планиране набавке су и реализоване у 2014. години
2.	Софтвер за финансијску службу за одговарајуће обрачунае и фактурисање	да	не	да	Уговор за јавну набавку је ступио на снагу у децембру 2014. године, а рок за реализацију је 90 дана (март 2015. године). Набавка се врши са циљем рационалнијег евидентирања и обрачуна терминалних накнада, као и праћења аналитичких картица купаца.
3.	Софтвер за праћење реализације летачке обуке	не	не	да	Преноси се у 2015. годину.
ЗГРАДЕ И ГРАЂЕВИНСКИ ОБЈЕКТИ					
1.	Реконструкција АКЛ Тиват	не	не	да	Први поступак јавне набавке је обустављен у 2014. години. Очекује се понављање поступка у 2015. години
2.	Реконструкција објекта бивше Обласне контроле летења Београд	не	не	да	Израда предметне пројектно-техничке документације је предуслов за реализацију овог пројекта. Реконструкција се врши у циљу прилагођења овог објекта инсталацији 2D/3D симулатора и радарског симулатора који се набављају за потребе Центра за обуку, као и отклањања недостатака који су настали током протеклих 40 година експлоатације објекта.
3.	Изградња објекта Предајног центра Рудник	да	да	да	Објекат је готово у потпуности завршен, али се део плаћања преноси у 2015.
4.	Изградња антенског стуба у саставу Предајног центра Београд	не	не	да	Предајни центар Београд као саставни елемент АТМ система мора да обезбеди непрекидну говорну комуникацију земља – ваздух и као такав има велики утицај на одржавање прихватљивог нивоа безбедности ваздушне пловидбе. Пројектом имплементације нове генерације радио система обухваћена је и локација Предајног центра Београд. Изградња антенског стуба на локацији Предајни центар Београд је неопходна како би се обезбедили услови на инсталацију антенског система који је саставни део радио система предвиђеног за ову локацију. Физичко стање постојећег антенског стуба не дозвољава инсталацију новог антенског система. У току 2014. године, од надлежног министарства је прибављено решење којим се одобрава извођење радова на изградњи антенског стуба на локацији Предајни центар Београд.
5.	Адаптација Пријемног радио центра Рудник и изградња помоћног објекта	да	не	да	Током 2014. године завршена је израда пројектно-техничке документације за адаптацију Пријемног радио центра Рудник. Набавка радова на адаптацији постојећег и изградњи помоћног објекта није покренута, будући да је предрачунасна вредност пројектованих радова знатно превазилазила процену вредности набавке из Плана набавки за 2014. годину. Реализација пројекта се очекује током 2015. године.
УРЕЂАЈИ И СИСТЕМИ					
1.	Набавка RDR симулатора	да	не	да	У току 2014. године припремљена је тендерска документација за радарски симулатор, а тендер је објављен у децембру 2014. године. Избор најповољнијег понуђача се очекује у марту 2015. године, а потписивање уговора у априлу 2015. године. Реализација набавке вршиће се у току 2015. и 2016. године. Радарски симулатор ће омогућити ефикасну обуку студента контролора летења и то у контексту припремне обуке пре обуке на радном месту (pre-On-the-Job-Training), припремне обуке за стицање посебног овлашћења за локацију (Transition Training) и посебне обуке за освежење знања (Continuation Training).

Табела 3. Спецификација улагања у 2014. години

	Започето	Реализовано	Преноси се у 2015.	Образложење
2. Набавка 2D/3D торањског симулатора за потребе обуке торањских контролора летења	да	не	да	У складу са дефинисаном динамиком реализације пројекта, у јуну 2014. године је закључен уговор и исплаћен аванс од 30% укупне вредности уговора. Фабрички пријем, обука, испорука и пријем на локацији се очекују у 2015. години (завршетак пројекта). 2D/3D торањски симулатор за потребе обуке торањских контролора летења ће омогућити ефикасну обуку студента контролора летења и то у контексту припремне обуке пре обуке на радном месту (pre-On-the-Job-Training), припремне обуке за стицање посебног овлашћења за локацију (Transition Training) и посебне обуке за освежење знања (Continuation Training).
3. Набавка хардвера СИМАСТ система	не	не	да	Набавка хардвера СИМАСТ система се као део имплементације СИМАСТ система врши у складу са Пословном стратегијом SMATSA доо. Поступак набавке је покренут крајем децембра 2013. године у складу са Планом набавки за 2013. годину. Тендерска документација је припремљена почетком 2014. године, а тендер је објављен крајем јануара 2014. године. Поступак јавне набавке није био успешан, а како у тренутку прибављања сагласности оснивача SMATSA доо на Финансијски план и План јавних набавки за 2014. годину (Влада Црне Горе 14.03.2014. године и Влада Републике Србије 18.03.2014. године) исход ове јавне набавке (76/Д/13) још увек није био познат, није било основа да се у План јавних набавки за 2014. годину уврсти и позиција за набавку хардвера за потребе инсталације СИМАСТ система. Из тог разлога објављивање нове јавне набавке и испорука опреме се очекује у току 2015. године. СИМАСТ систем ће обезбедити испуњавање преузетих обавеза за интеграцијом и компатибилношћу на регионалном и европском нивоу са становишта безбедности и заштите, као и Концепта флексибилног коришћења ваздушног простора (FUA). Набавком и инсталацијом СИМАСТ система постиже се интегрисање свих расположивих података о ваздушном саобраћају, пренос информација између цивилних и војних учесника у контроли и заштити ваздушног простора, аутоматизација која доводи до значајног смањења вероватноће појаве грешке приликом оперативних поступака координације између субјеката SMATSA доо, Војске Србије и војске Црне Горе, а тиме и до подизања нивоа безбедности, као и капацитета ваздушног простора.
4. Набавка унапређења АFTN/AMHS система са АМС функционалношћу и функцијом аутоматског слања статистичких података (statistical export).	не	не	да	Инвестиција се врши у складу са Пословном стратегијом SMATSA доо и подразумева унапређење АМНС функционалности. Набавка унапређења система треба да се реализује до краја 2015. године. Функционалности које су битне за рад система у АМНС окружењу су АМС tables import, Export statistics in АМС format и EDS (European Directory Server) функција. Обезбеђивањем ових функција олакшаће се транзиција са АFTN на АМНС сервис. Функције представљају и део плана за испуњавање постављених LSSIP циљева.
5. Набавка система за непрекидну анализу надзорних сензора у реалном времену	да	не	да	Уговор је закључен у октобру 2014. године. Радови на инсталацији отпочеће у јуну 2015. године, а почетак оперативног коришћења система је планиран за август 2015. године. Набавком овог система испуњавају се препоруке EUROCONTROL-а и обезбеђује непрекидно снимање и праћење квалитета свих радарских улаза, уз могућност репродукције и накнадне анализе снимљених података.
6. Набавка DVOR/DME уређаја за аеродроме у Београду и Вршцу	да	не	да	У току 2014 објављен је јавни позив за достављање понуда у отвореном поступку јавне набавке. Будући да у отвореном поступку није прибављена исправна понуда, поступак је обустављен. Крајем 2014. године је покренут преговарачки поступак са објављивањем позива за подношење понуда и очекује се његово окончање током 2015. године. Инвестиција се односи на DVOR/DME уређаје на локацијама Београд и Вршац и предвиђена је Пословном стратегијом SMATSA доо.
7. Набавка и инсталација добара у области електроенергетике (замена UPS и DC напајања)	не	да	не	Пословном стратегијом SMATSA доо предвиђено је унапређење електроенергетске инфраструктуре на локацијама које користи SMATSA доо. Овом набавком се наставља вишегодишњи процес замене уређаја за непрекидно напајање и уређаја за једносмерно напајање на свим локацијама SMATSA доо. Набавка нових уређаја је условљена повећањем захтева који су настали инсталацијом нових система, као и мањом поузданошћу постојећих уређаја и све тежом набавком резервних делова због престанка производње постојећих уређаја који су генерацијски и технички застарели. Спроведена је набавка и имплементација уређаја за непрекидно напајање за ЦКЛ Београд, Управну зграду, ЕЕ станицу, АКЛ Београд, Предајни VHF/UHF радио центар Београд и уређаја за једносмерно напајање за потребе телекомуникационих и ЗРНС система.
8. Набавка и имплементација система за говорну комуникацију земља-ваздух и земља-земља за потребе АКЛ Тиват	да	не	да	Набавка се односи на замену постојећег система за говорну комуникацију у АКЛ Тиват. Уговор за реализацију набавке је закључен у децембру 2014. године. Реализација уговора – испорука опреме, инсталација и тестирање опреме на локацији, се очекују у 2015. години. Инсталација система за говорну комуникацију за АКЛ Тиват је у складу са Пословном стратегијом SMATSA доо.
9. Набавка локалајзера за аеродром Тиват	да	не	да	У 2014. години је припремљена пројектно-инвестициона и конкурсна документација за јавну набавку. Јавни позив за достављање понуда објављен је крајем децембра 2014. године. Закључивање уговора се очекује у марту 2015. године, а реализација уговора у току 2015. и 2016. године. Инвестиција је предвиђена Пословном стратегијом SMATSA доо. Циљ пројекта је замена постојећег застарелог уређаја на чијем се раду заснивају поступци инструменталног прилажења и слетања за аеродром Тиват.

Табела 3. Спецификација улагања у 2014. години

	Започето	Реализовано	Преноси се у 2015.	Образложење	
10.	Реализација друге фазе пројекта унапређења VHF/UHF радио система за потребе ЦКЛ Београд	да	не	да	Током 2014. године завршена је I фаза пројекта инсталацијом радио система на локацији Предајног центра Рудник. Пројекат се односи на реализацију вишегодишњег уговора из 2012. године, који се реализује у три фазе, при чему је завршетак реализације друге и реализација треће фазе планирана у 2015. години. У 2014., реализован је и значајан део II фазе пројекта – завршене су инсталације система на Предајном центру Београд и у АКЛ Београд. Пројекат је у вези са Пословном стратегијом SMATSA доо.
11.	Набавка мултиплексне опреме за потребе реализације редундантног 2Mb/s повезивања са пружоцима услуга у суседним земљама, за пренос горворне комуникације и података	не	не	не	Првобитно техничко решење за реализацију повезивања са суседним контролама летења на 2Mb/s нивоу је предвиђало набавку додатне мултиплексне опреме, међутим, услед измене околности од интереса за спровођење промене (проналажења адекватног решења у сарадњи са суседним контролама летења), везе су реализоване коришћењем постојеће опреме тако да није било потребе за набавком додатне опреме. Повезивање са суседним контролама летења на 2Mb/s нивоу је од значаја због заштите саобраћаја коју омогућава, односно повећања расположивости веза, као и због смањења трошкова закупа телекомуникационих ресурса на међународном нивоу.
12.	Набавка ласерских силометара и мерача видљивости	да	не	да	Уговор је закључен у марту 2014. године. Реализована је прва фаза уговора и плаћање аванса за другу фазу уговора, док ће испорука и инсталација опреме у другој и трећој фази уговора бити реализоване у периоду 2015-2016. Прва фаза је подразумевала испоруку и инсталацију ласерских силометара и мерача видљивости за аеродроме у Подгорици и Вршцу.
13.	Надоградња софтверских пакета SRCAWS и SAWAS за праћење рада аутоматских метеоролошких станица и за обједињени приказ метеоролошких информација.	да	не	да	Уговор за набавку надоградње MET софтвера - SAWAS, SRCAWS је закључен децембру 2014. године и реализована је прва фаза уговора у висини 20% уговорене вредности. Прва фаза је подразумевала надоградњу система SAWAS са функцијом AUTO METAR - тестирање је обављено крајем 2014 године, а почетак оперативног коришћења се очекује у јануару 2015. године на АКЛ Поникве. Друга фаза – надоградња апликације WSM, ако и трећа фаза – надоградња SRCAWS система биће реализоване током 2015. године. Набавка је извршена у циљу надоградње софтвера за прихватање података са новонабављених ласерских силометара, визибилиметара и PWD сензора, као и због аутоматског форматирања METAR извештаја за све локације у Србији и Црној Гори.
14.	Набавка услуге еталонирања метеоролошких мерних инструмената.	да	не	да	Сви метеоролошки мерни инструменти који се оперативно користе у SMATSA доо морају бити еталонирани. Потврду о томе, у облику сертификата, издаје акредитована лабораторија (У овом случају РХМЗ). Активност је започета у другој половини 2014. године са трајањем од годину дана.

Осим тога, део инвестиција који је започет у претходној години, реализован је током 2014. године, а односи се на:

- Унапређење (Upgrade) радарског система на РС Ковиона,
- Надоградња софтвера TopSky-ATC система за AIW (Airspace Intrusion Warning) и QLM (Quick Look Up/Down) функционалности,
- Друга фаза надоградње софтвера TopSky-ATC система за CPDLC (Control Pilot Data Link Communication) функционалност у оквиру FAMUS пројекта. Унапређењем TopSky-ATC система за CPDLC функционалност урађено је у складу са "LINK 2000+".

Осим пројеката инвестиционог карактера, спроведене су и следеће активности у домену пружања услуга комуникације, навигације и надзора у складу са планом за 2014. годину:

Табела 4. Пресек реализованих активности у домену пружања CNS услуга током 2014. године

Назив планиране активности	Степен остварења активности (%)	Напомене/Образложење
Пројектовање и изградња оптичких каблова за потребе повезивања објеката АКЛ/ТКЛ са објектима локалних радио центара.	60%	Израђени су пројекти и изведени радови на полагању инфраструктуре за повезивање Пријемног и Предајног центра Рудник. Израђени су пројекти за изградњу телекомуникационе и електро-енергетске инфраструктуре у зони ПСС АКЛ Ниш, али радови нису изведени с обзиром да је прибављање решења којим се одобрава извођење радова, од надлежног министарства, трајало дуже од законом предвиђеног рока.
Набавка услуге подршке у одржавању VCS, DIVOS и TRS система у постгарантном периоду.	100%	Уговор је закључен крајем 2014. године
Набавка услуге подршке у одржавању система у оквиру телекомуникационе мреже у постгарантном периоду	100%	Уговор је закључен почетком 2014. године
Набавка услуга електронских комуникација.	80%	Закључен је Оквирни споразум за пружање услуге на територији Србије, док је за водове на територији Црне Горе поништен поступак набавке из формалних разлога (понуђачи нису доставили неопходну документацију).
Набавка услуге подршке у току подешавања FReSh система за симулацију и пренос FMTP/OLDI порука од стране ATM систем експерата из Хрватске контроле зрачне пловидбе доо	100%	
Набавка услуге успостављања СИМАСТ система, за потребе цивилно-војне координације контроле летења.	0%	Финансијским планом за 2014. годину нису предвиђена средства јер није изабран најповољнији понуђач у тендерском поступку 2013./2014.
Реализација услуге одржавања TopSky-ATC система у пост гарантном периоду.	100%	
Набавка услуге подршке у одржавању АМНС/АFTN и CSDPS система (ARTAS, RMCDE, RRR и ADR/LSE) у постгарантном периоду.	100%	
Набавка услуге стручно-техничке подршке у одржавању радарских система у постгарантном периоду.	100%	Са произвођачем Thales у јулу 2014. године потписан нови трогодишњи уговор о пружању стручно-техничке подршке у одржавању радарских система.
Почетак радова на инсталацији секундарног надзорног радара на РС Српска Гора (Подгорица).	100%	Радови на инсталацији новог секундарног радара отпочели у новембру 2014. године, према утврђеној динамици активности на реализацији овог пројекта.
Спровођење друге фазе финог подешавања ARTAS и MSTs tracker-а за пети екстерни радар и унапређени радарски систем на РС Ковиона.	100%	
Дефинисање и закључивање уговора са HungaroControl о пружању услуге радио сервиса (комуникација земља-ваздух) и пружању података секундарних радара са радарских станица Ковиона и Муртеница. Пружање услуга у складу са предметним уговорима.	100%	Пружање услуга у складу са потписаним уговорима отпочело 03.04.2014. године

3.3 Унапређење AIS услуга

Услуга ваздухопловног информисања (AIS) обухвата пружање ваздухопловних информација/ података неопходних за безбедну, редовну и ефикасну ваздушну пловидбу.

Процеси ваздухопловног информисања су усклађени са међународним стандардима и препорученом праксом садржаном у заједничким захтевима Јединственог европског неба.

Систем ваздухопловног информисања SMATSA доо је базиран на Европској бази AIS података (EAD, European AIS Database) који представља најнапреднији AIS систем у свету.

У циљу унапређења ваздухопловног информисања, SMATSA доо активно прати активности радних група које се баве дефинисањем транзиције са EAD на EAIMS, као и статусом развоја AIM/SWIM и SESAR AIRM.

У односу на дефинисани ниво квалитета пружања услуга ваздухопловног информисања, остварена је вредност од 0,775 у односу на планирану од 0,780.

Табела 5. Пресек реализованих активности у домену пружања услуга ваздухопловног информисања током 2014. године

Назив планиране активности	Степен остварења активности (%)	Напомене/Образложење
Имплементација сигурносног система управљања информацијама.	0%	Реализација ове активности ће бити померена у зависности од динамике реализације активности број 2.
Активности у вези започетог пројекта које ће за циљ имати усаглашавање са захтевима европске Уредбе о квалитету ваздухопловних података (EC/73/2010).	10%	У склопу преиспитивања радних процеса AIS врши се континуирано усаглашавање у складу са захтевима EC/73/2010. Постоје тешкоће у примени ове уредбе на нивоу Европе. Стога, договорено је да се даље прате активности и покрену одговарајуће мере за усаглашавање током 2016. године.

3.4 Унапређење MET услуга

У циљу унапређења безбедности, редовности и ефикасности ваздушне пловидбе SMATSA доо обезбеђује ваздухопловне метеоролошке услуге у складу са националним и међународним стандардима и регулативама.

Активности које се односе на унапређење пружања ваздухопловних метеоролошких услуга настављене су у 2014. години.

У односу на планиране активности реализовано је следеће:

Табела 6. Пресек реализованих активности у домену пружања ваздухопловних метеоролошких услуга током 2014. године

Назив планиране активности	Степен остварења активности (%)	Напомене/Образложење
Активности које за циљ имају централизацију прогностичких функција	100%	Инсталацијом приказа локалних редовних и специјалних метеоролошких извештаја за аеродром Ужице, Краљево и Ниш у Одељењу за ваздухопловну метеорологију, започето је успостављање основних техничких предуслова за централизацију прогностичких функција.
Активности које за циљ имају аутоматизацију ваздухопловних метеоролошких осматрања укључујући увођење извештаја AUTO METAR	100%	Током 2014. године извршена је планирана инсталација уређаја за осматрање висине базе облака и осматрање видљивости на локацији АКЛ Подгорица и АКЛ Вршац и извршена је инсталација функције AUTO METAR у SAWAS систем за АКЛ Поникве.

Када је у питању квалитет пружених услуга у домену ваздухопловне метеорологије као индикатор се користи тачност прогноза за аеродром (TAF) у складу са захтевима датим у ICAO Annex 3 (Attachment B). Остварена вредност овог индикатора у 2014. години је 96.3%.

04

Пословање у складу са SES циљевима

Циљ SES шеме успешности пословања је постављање обавезујућих циљева за земље чланице ЕУ у намери да се смање трошкови пружања услуга у ваздушној пловидби. Осим тога, шема треба да обезбеди пораст капацитета, смањење негативног утицаја емисије штетних гасова, уз одржавање или чак повећање нивоа безбедности.

У контексту примене концепта шеме успешности пословања, 2014. година представља последњу годину првог референтног периода (RP1).

Циљеви који су постављени у RP1 (2012-2013-2014) подразумевали су следеће:

Табела 7. Циљеви постављени у оквиру првог референтног периода

Област (Key Performace Area)	Циљ
Капацитет (Capacity)	Просечно кашњење по лету од 0.5 минута у 2014. години (0,6 минута у 2013. и 0,7 минута у 2012. години)
Трошковна ефикасност (Cost Efficiency)	Просечна вредност јединице рутне накнаде (unit rate) до 2014. године од 53.92 ЕУР (55,87 ЕУР у 2013. и 57,88 ЕУР у 2012. години)
Заштита животне средине (Environment)	0.75% смањење просечне хоризонталне дужине летења до 2014. године (мерено у односу на 2009)
Безбедност (Safety)	Циљеви нису дефинисани у RP1

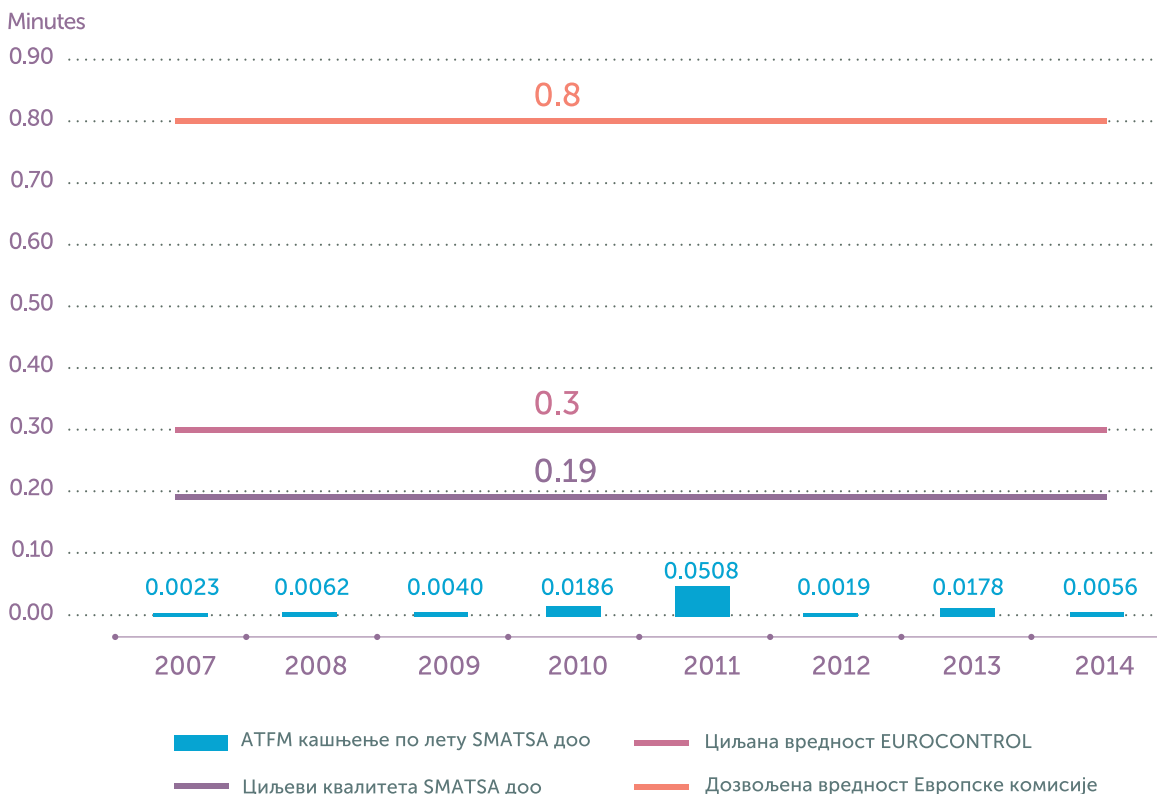
Пратећи захтеве и активности у погледу имплементације шеме успешности пословања у оквиру четири кључне области, резултати које је SMATSA доо остварила су наведени у наставку.

4.1 Капацитет и кашњења

SMATSA доо располаже одличним капацитетима ваздушног простора, који обезбеђују да планиране вредности кашњења по лету буду испод циљаних EU-wide вредности. Када се у обзир узму стварне вредности, у првом референтном периоду, може се рећи да кашњење готово и не постоји.

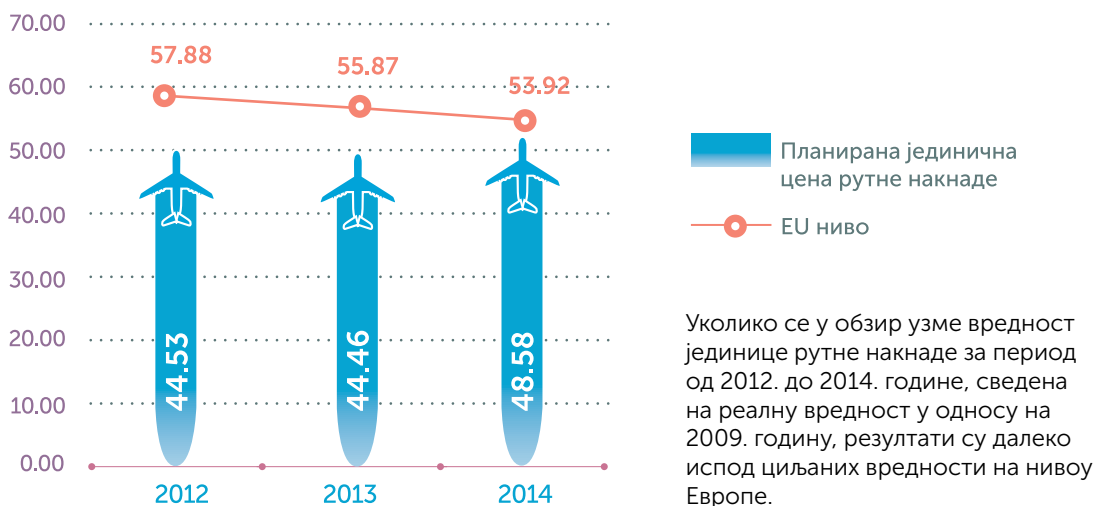
Слика 12. Просечно АТФМ кашњење по лету у простору надлежности SMATSA доо у периоду од 2007. до 2014. године

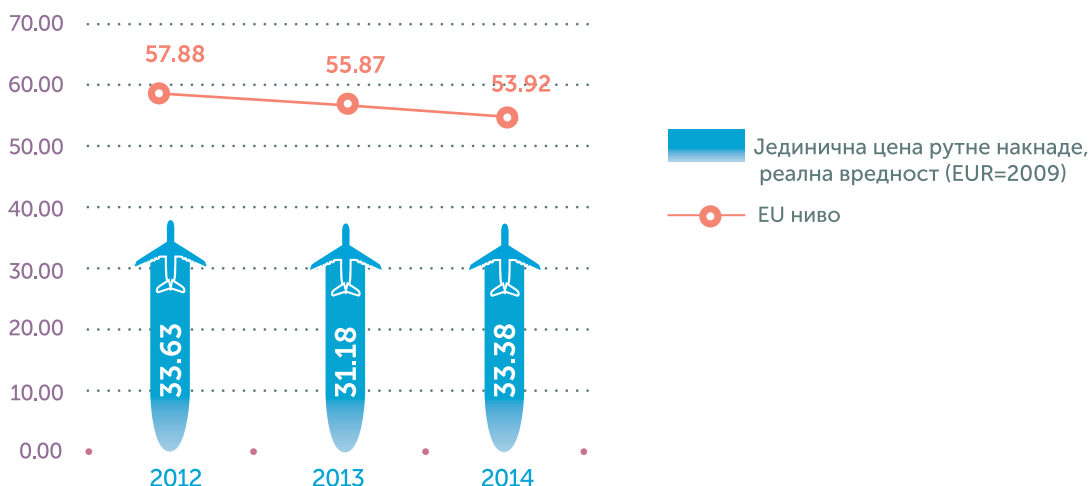
4.2 Трошкова ефикасност

Планирана вредност јединице рутне накнаде за FIR Београд, у коме SMATSA доо пружа услуге у ваздушној пловидби, у периоду од 2012. и 2014. године била је у складу са дефинисаним SES циљем.

Слика 13. Планирана јединична вредност рутне накнаде

Слика 14. Планирана вредност јединице рутне накнаде сведена у односу на 2009

4.3 Заштита животне средине

Просечна хоризонтална ефикасност лета у односу на последњи испуњен план лета је индикатор који се користи у циљу процене нивоа заштите животне средине у првом референтном периоду.

Циљана вредност од 4,67% (мерено као одступање путање лета у односу на путању по великом кругу) представља смањење од 0,75% у односу на 2009. годину.

Радам на унапређењу рутне мреже и организацији ваздушног простора, SMATSA доо непрекидно даје допринос заштити животне средине. Унапређењем технологије рада и настојањем да руте у простору надлежности учини краћим, SMATSA доо утиче на уштеде корисника у виду скраћења времена лета, смањења потрошње горива, а тиме и на значајну редукцију емисије CO₂.

4.4 Безбедност

У првом референтном периоду нису постављени циљеви за безбедност, али је шема имала за циљ да обезбеди минимум дефинисан EASA правилима и захтевима, а главну улогу у праћењу је имао PRB. У складу са тим дефинисана су три кључна индикатора (KPIs):

- Ефективност система управљања безбедношћу (Безбедносна зрелост – Safety Maturity),
- Примена RAT методологије/алата,
- Извештавање о безбедносној култури (Just Culture).

У SMATSA доо током 2014. године спроведено је мерење Safety Maturity (EUROCONTROL CANSO SoE Measurement 2014) које се састојало из попуњавања достављеног упитника (SoE Questionnaire), попуњавања додатног упитника и телефонског разговора. Мерења је безбедносна зрелост остварена у 2013. години кроз области Study Area 1 (Safety Culture), Study Area 3 (Timely Compliance with International Obligations), Study Area 4 (Safety Standards and Procedures) и Study Area 5 (Competency).

RAT алат/методологија за класификацију догађаја се успешно примењује у SMATSA доо од 2011. године.

У складу са налазима мерења Безбедносне културе, у SMATSA доо израђен је нацрт документа Политика културе поверења "Just Culture" и ревидиран је Приручник о управљању безбедношћу у смислу детаљнијег објашњења термина "Just Culture" и дефинисања прихватљивог и неприхватљивог понашања, односно термина грешке.

05

Организационо технолошки системи управљања

5.1 Безбедност ваздушног саобраћаја

Опредељеност ка и посвећеност безбедности ваздушног саобраћаја, као највећем приоритету, SMATSA доо изражава кроз прихваћену Политику безбедности.

Приручник о управљању безбедношћу, прихваћен од стране руководства SMATSA доо и одобрен од стране ваздухопловне власти Републике Србије и државе Црне Горе, описује имплементирани Систем управљања безбедношћу, организацију, улоге и одговорности запослених у SMATSA доо из области управљања безбедношћу, као и начине и средства за надзор и унапређење достигнутог нивоа безбедности.

Надзор и унапређење достигнутог нивоа безбедности у 2014. години оствариван је кроз:

- прикупљање, анализу и размену података о догађајима, како унутар SMATSA доо тако и са домаћим и међународним ваздухопловним субјектима;
- процене, праћење и умањење ризика идентификованих током увођења промене у функционални систем или током спровођења обука у оперативним јединицама;
- спровођење безбедносних контролних прегледа;
- праћење прихваћених безбедносних индикатора;
- мотивисање запослених за давање предлога за унапређење безбедности;
- спровођење, од старне представника EUROCONTROL, мерења безбедносне културе;
- обуку запослених за спровођење одређених процедура из области Система управљања безбедношћу;
- учешће у домаћим и међународним радионица из области Система управљања безбедношћу;
- сарадња, кроз формиране радне групе, са ваздухопловним властима у сврху дефинисања одређених активности и поступака, а у циљу унапређења безбедности ваздушног саобраћаја;
- организација радионица за запослене у SMATSA доо из области управљања безбедношћу;
- иницирање активности за имплементацију ASMT (Automatic Safety Monitoring Tool).

Осим тога, урађена је безбедносна процена у вези почетка пружања услуга у ваздушном простору БиХ од стране BHANSA.

Подаци добијени праћењем безбедносних индикатора, дефинисаних на основу прихватљивог нивоа безбедности одређеног од стране ваздухопловних власти Републике Србије и државе Црне Горе, приказани су кроз наредну табелу.

Табела 8. Вредност безбедносних индикатора у 2014. години

Назив безбедносног индикатора	Прихватљив ниво безбедности	Остварене вредности
Број удеса у којима је АТМ имао удела на годишњем нивоу	< 0.007 удеса	0 са учешћем АТМ, 4 удеса
Број озбиљних инцидената на годишњем нивоу	< 5 инцидената	0
Број битних инцидената на годишњем нивоу	< 50 инцидената	2 (1 са учешћем АТМ)
Број неовлашћених излазака на писту на годишњем нивоу	< 3 инцидената	0
Откази DPS-а на годишњем нивоу	< 10 инцидената	0
Трајање прекида рада радарских станица SSR на годишњем нивоу	< 600 минута	5.47 минута Ковиона 0 минута Кошевац 0.23 минута Муртеница
Трајање прекида рада радарских станица PSR на годишњем нивоу	< 2,400 минута	21.33 минута Ковиона 337.48 минута Муртеница 1502.32 минута Српска Гора (Подгорица)
Средње време између отказа локалајзера ILS-а категорије III на годишњем нивоу	> 4,000 часова	8,749 часова
Средње време између отказа локалајзера ILS-а категорије I на годишњем нивоу	> 1,000 часова	8,746 часова
Број губитака или деградација једне или више радних фреквенција на годишњем нивоу	< 60 инцидената	22 инцидената

5.2 Управљање квалитетом

Запослени у одељењу за управљање квалитетом учествују у координацији одржавања периодичних надзорних провера од стране националних надзорних власти држава оснивача SMATSA доо, а за потребе одржавања свих сертификата за пружање услуга које SMATSA доо поседује.

Поред тога, запослени у одељењу координишу све активности око покретања, спровођења и затварања корективних и превентивних мера према налазима са надзорних провера и са инспекцијских надзора ДЦВ и АЦВ. У току 2014. године, на нивоу SMATSA доо, по овом основу покренуто је 30 корективних мера по налазима са провера ДЦВ, 9 корективних мера по налазима са провера АЦВ, 5 корективних мера по налазима са инспекцијских надзора и 3 превентивне мере по налазима са провера ДЦВ. Додатно, врши се праћење усаглашености са подзаконском регулативом која дефинише захтеве за пружање свих услуга које SMATSA доо пружа.

У мају 2014. године је спроведена годишња екстерна надзорна провера система управљања квалитетом (QMS) у складу са ISO 9001 стандардом од стране сертификационе куће SGS. Провера је завршена успешно, тако да је продужено важење сертификата.

У оквиру праћења пројекта подршке успостављању пружаоца ANS услуга у БиН, 10. априла у Бања Луци је одржан четврти састанак радне групе за управљање квалитетом.

Крајем године су представници SMATSA доо у Амстердаму присуствовали трећем састанку CANSO радне групе за пословну извршност. Поред размене искустава и добре праксе, на састанку је било речи и о праћењу развоја управљања квалитетом у оквиру ANSP широм света. Поред активности које се врше континуирано, а наведене су у плану рада за 2014. годину, у оквиру управљања квалитетом су реализоване следеће активности наведене у наставку.

Табела 9. Пресек реализованих активности QMS-а током 2014. године

Назив планиране активности	Напомене/Образложење
Одржавање сертификата ISO 9001 - редовна надзорна провера SGS.	Успешно спроведена надзорна провера за ISO 9001 сертификат
Размена искустава у вези одржавања и унапређења QMS са осталим ANSP	Спроводи се током рада на пројекту успостављања ANS у БиН. Размена искустава са представницима CroatiaControl и BHANSA. Спроводи се и праћењем састанака радне групе за пословну извршност у оквиру CANSO.
Рад на увођењу и примени система управљања заштитом животне средине, а у оквиру тога: <ul style="list-style-type: none">• Обука запослених за систем управљања заштитом животне средине и• Ангажовање консултаната за увођење система управљања заштитом животне средине.	<ul style="list-style-type: none">• Извршена је обука два запослена за интерне провераче за ISO 14001:2004 у 2014.• Одложено за 2015. годину због планираног ангажовања стручњака за EMS у оквиру одељења QMS

5.3 Информационе технологије

Функција информационих технологија у SMATSA доо обезбеђује одржавање и надоградњу информационе инфраструктуре, развој апликација за актуелне пословне процесе пружајући максималну поузданост и квалитет целокупног система.

У оквиру одељења за апликативне сервисе, током године је израђено више апликација:

- Web апликација за генерисање формулара за шефа смене,
- Апликација за генерисање уговора запослених по новој систематизацији,
- Web апликација за праћење телекомуникационих сервиса која омогућава праћење телекомуникационих линија, КЛ сервиса, уговора, контролу месечних рачуна, итд.
- Нови Web Site за TUG конференцију коју организује SMATSA доо у Београду у мају 2015. године, који поред основних информација о конференцији, омогућава и регистрацију лица која желе да присуствују конференцији.

У јануару 2014. године је извршена надоградња свих email модула на серверу на основу чега је, између осталог омогућен пријем email-ова преко мобилне телефоније, а крајем године су започети и први кораци ка имплементацији (увођењу) дигиталног потписа.

Корпоративни портал SMATSA доо је у 2014. години надограђен одређеним решењима која представљају функционално унапређење постојеће платформе:

- Решење за вођење евиденције и обавештавање о радовима (најаве радова и обавештење о радовима),
- Решење за архивирање документације реализованих обука техничког особља,
- Решење за евиденцију права коришћења службених и оперативних SIM картица
- Решење за вођење евиденције студената у Школском центру.

У периоду од септембра до децембра извршен је редизајн метео сервиса који ће бити доступан преко SMATSA доо веб сајта. Сервис врши обраду фајлова које доставља MET одељење и из њих извлачи информације везане за различите метео извештаје (METAR, TAF, AIRMET, GAMET, SIGMET). Фајлови се обрађују по утврђеним временским правилима, а странице на којима су подаци приказани се освежавају у одређеним временским интервалима. Поред приказа података на веб страницама, могуће је и генерисање PDF фајлова са подацима за одређену врсту извештаја или за комплет извештаја. Осим приказа извештаја, омогућен је и приказ SWL карата, при чему тренутно доступне карте прате дефинисана времена њиховог важења. Корисници метеоролошких услуга SMATSA доо могу оценити њихов квалитет попуњавањем анкете која је доступна кроз опцију „Утисак корисника“.

Слика 15. Метео сервис SMATSA доо

MET информације на свим Web страницама обезбеђује SMATSA доо.	
METAR	Редовни метеоролошки извештај за аеродром у облику METAR кључа прописаног од стране Светске метеоролошке организације.
TAF	Прогноза за аеродром у облику TAF кључа прописаног од стране Светске метеоролошке организације.
AIRMET	Информација која се односи на јављање или очекивано јављање одређених еп-годе метеоролошких појава које могу утицати на безбедност операција ваздухоплова на малим висинама, у скраћеном отвореном тексту за који се користе одобрене ICAO скраћенице и нумеричке вредности.
SIGMET	Информација која се односи на јављање или очекивано јављање одређених еп-годе метеоролошких појава које могу утицати на безбедност операција ваздухоплова, у скраћеном отвореном тексту за који се користе одобрене ICAO скраћенице и нумеричке вредности.
GAMET	Прогноза за област за летове на малим висинама за област информисања у лету, у скраћеном отвореном тексту за који се користе одобрене ICAO скраћенице и нумеричке вредности.
SWL Chart	Карта значајног времена (мале висине) која се припрема као комбинација прогноза SIOVX појава и прогноза висинског ветра и температуре.

Важна напомена: MET информације на свим веб страницама имају информативни карактер, намењене су искључиво ваздухопловним корисницима, не смеју се користити за било које комерцијалне сврхе, и не замењују документацију за лет.

Везано за планирану динамику миграције на виртуализацију ИТ рачунара, извршен је прелазак на виртуалну инфраструктуру у ТКЛ Подгорица. Мигрирани су кориснички подаци на дељене ресурсе на мрежи и извршена је обука администратора виртуелне инфраструктуре.

Табела 10. Планиране и реализоване активности у оквиру информационих технологија у 2014. години

Назив планиране активности	Степен остварења активности (%)	Напомене/ Образложење
Проширење капацитета система за складиштење података сходно потребама виртуализације рачунарских ресурса.	0%	Активност је померана за 2015. годину.
Имплементација концепта ИТ платформа као сервис „PaaS“ као и концепта софтвер као сервис „SaaS“ на технологијама „Vmware vSphere“ и „Citrix XenDesktop“.	70%	Извршена је шира имплементација SaaS и PaaS и приказана је демонстрација концепта. У 2015. години радиће се на оптимизацији решења и отклањању уочених недостатака.
Наставак конвергенције са концепта класичних рачунарских ресурса и рачунарских мрежа ка виртуализацији ИТ рачунара, сервиса и мрежа.	90%	Успешно је реализована планирана динамика преласка на виртуализацију. Када су у питању апликације које захтевају 3-D подршку, уочени су одређени недостаци виртуализације ИТ рачунара .
Пружање ИТ заштите рачунара запослених и серверских ресурса на којима се налазе значајни ИТ сервиси SMATSA доо.	95%	Запослени у ИТ домену су максимално посвећени пружању заштите ИТ компоненти и система сходно знањима и вештинама којима располажу и која усавршавају.
Увођење напредних е-пословних решења.	70%	

У наредној табели су наведени индикатори на основу којих се мери успешност пословања у области информационих технологија у 2014. години.

Табела 11. Планиране и остварене вредности индикатора у области информационих технологија у 2014. години

Назив индикатора	Планирано	Остварено
Просечан број позива ка ИТ Help Desk од стране запослених у радном дану.	Прихватљив број је 3 захтева за ИТ Help Desk интервенцијом на дан по човеку.	4 позива на дан по човеку.
Проактивна заштита информационог система SMATSA - проценат ИТ система обезбеђен најновијим антивирус/малвер базама потписа.	90%	85%
Доступност кључних ИТ сервиса (SharePoint, мејл сервер, CMS сервиси за размену података са спољним ентитетима)	98%	99.99%

5.4 Обезбеђивање

Са циљем подизања свести о значају обезбеђивања у контроли летења, почетком године је по први пут извршена обука са аспекта управљања обезбеђивањем. Такође је спроведена обука и провера знања из области заштите од пожара за запослене у АКЛ Београд од стране овлашћеног лица за обуке у области заштите од пожара из МУП Србије. У складу са захтевима Националног програма за обезбеђивање у ваздухопловству, крајем године је спроведена и обука оперативног особља Одељења за калибражу од стране овлашћеног инструктора обуке у области обезбеђивања у ваздухопловству.

У јануару 2014. године извршена је инсталација, монтажа, програмирање и пуштање у рад система за видео надзор у АКЛ Вршац, где је у другој половини године пуштен у рад систем за аутоматску детекцију и дојаву пожара. Овај систем је такође инсталиран и у објекту Центра за обуку и у објекту Предајног центра Рудник.

Током године је израђено и ажурирано неколико докумената из области обезбеђивања, и то:

- Упутство за поступање приликом пријема најаве претње и извештавање,
- Извод из Програма за обезбеђивање у ваздухопловству SMATSA доо,
- Приручник за обуку запослених из заштите од пожара,
- Приручник за обучавање запослених из безбедности и здравља на раду,
- Приручник за обучавање запослених за правилно пружање прве помоћи.

На основу захтева Агенције за цивилно ваздухопловство Црне Горе, у фебруару 2014. године израђен је програм за обезбеђивање у ваздухопловству за територију Црне Горе.

Табела 12. Планиране и реализоване активности у области обезбеђивања у 2014. години

Назив планиране активности	Степен остварења активности (%)	Напомене/ Образложење
Имплементација и унапређење стандарда и најбољих пракси за систем управљања обезбеђивањем описаних у Програму за обезбеђивање у ваздухопловству.	90%	Увођење нових докумената и упутстава са аспекта обезбеђивања у ваздухопловству, унапређење постојећих процедура, започет процес одржавања редовних интерних провера примене мера обезбеђивања, спроведене обуке са аспекта обезбеђивања.
Упознавање запослених са обавезама, начинима и методама за успостављање система обезбеђивања у оквиру SMATSA доо у циљу спровођења адекватног обезбеђења објеката, запослених, информација и података.	80%	Од 13.01.2014. – 28.03.2014. године спроведене су обуке за контролоре летења из области управљања обезбеђивањем. 24.12.2014 спроведена је обука 12 чланова оперативног особља Одељења за калибражу из области Recurrent Security Training.
Интеграција система техничке заштите у јединствену платформу која обезбеђује централизовано обавештавање о догађајима, правовремену реакцију, као и прецизно обавештавање и извештавање о редоследу активности у систему.	90%	

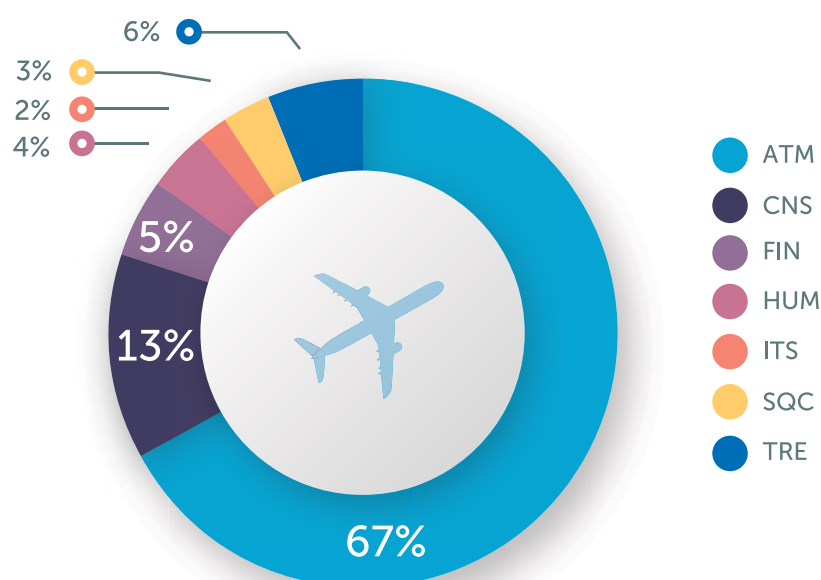
06

Људски ресурси

У циљу континуираног напредовања и унапређења пословања, SMATSA доо запошљава квалитетне кадрове који су спремни да изађу у сусрет актуелним трендовима пословања и кроз личну иницијативу, организованост и флексибилност подрже њен будући развој.

Протеклу годину обележило је усвајање нове организационе структуре SMATSA доо, која подразумева седам сектора са следећим распоредом запослених:

Слика 16. Процент броја запослених по секторима у SMATSA доо

Функције управљања људским ресурсима нису више део јединствене организационе целине, што се посебно односи на обуку, која је сада део специјализованих сектора. Овакав концепт утицао је на другачију организацију послова у циљу успешне реализације планираних активности.

Процес регрутације и селекције кандидата за школовање самофинансирајуће класе је у потпуности реализован у току 2014., а почетак обуке је планиран за 2015. годину. Рад на дизајнирању методологије за процену запослених, као и методологије за унапређење и подизање нивоа стручности људских ресурса настављен је у протеклој години.

Резултати планирања и радног ангажовања људских ресурса су дати у наставку.

6.1 Флукуације запослених и просечан број у 2014. години

Просечан број запослених у 2014. године није у потпуности достигао планирану вредност од 875, и поред тога што је интензивнији одлив запослених крајем 2013. године иницирао потребу за већим ангажовањем људских ресурса.

Узимајући у обзир флукуацију запослених током године, може се рећи да је прилив нових запослених и одлив постојећих на приближно истом нивоу.

Табела 13. Планирани и стваран број запослених у 2014. години

Месец	Планирани број запослених	Стваран број запослених
Јануар	867	866
Фебруар	860	858
Март	850	852
Април	857	859
Мај	864	860
Јун	873	860
Јул	877	859
Август	884	859
Септембар	887	858
Октобар	892	864
Новембар	895	871
Децембар	895	876
Просек у 2014.	875	862

Табела 14. Флукуације запослених у 2014. години

Флукуације	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Укупно
Прилив (+)	1	5	4	9	2	2	2	1	2	9	8	5	50
Одлив (-)	16	9	1	1	1	4	2	2	3	1	0	5	45

Трошкови зарада, накнада зарада и осталих личних расхода у 2014. години су чинили 99.97% планираног буџета.

6. Развој и усавршавање запослених

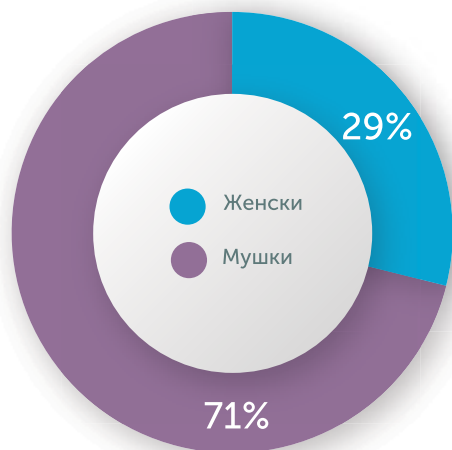
SMATSA доо је посвећена константном улагању у стручно усавршавање и обуку запослених, кроз различите видове едукације у циљу системског развоја пословне делатности. С тим у вези, запосленима је обезбеђено учешће на великом броју стручних састанака, радионица и обука у земљи и иностранству.

У протеклој години, запослени SMATSA доо су учествовали на великом броју састанака едукативног карактера и похађали различите обуке са циљем унапређења знања и стицање нових компетенција.

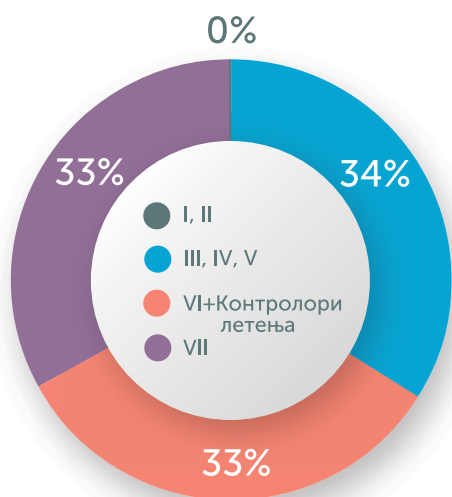
6.3 Структура запослених

На следећим сликама приказана је структура запослених на крају 2014. године, према полу, квалификационим групама и старости.

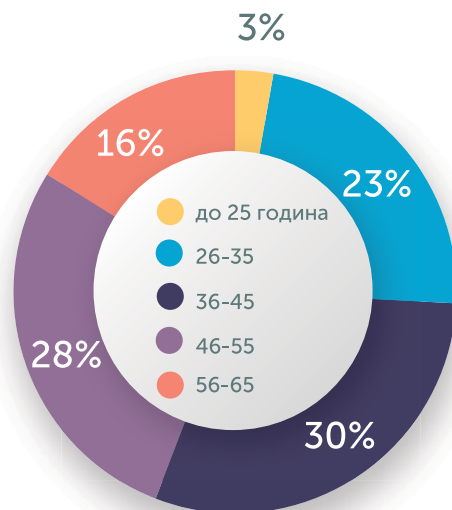
Слика 17. Структура запослених по полу

Слика 18. Структура запослених према квалификационим групама

Слика 19. Старосна структура запослених

07

Додатне услуге

7.1 Калибража ЗРНС из ваздуха

SMATSA доо је технички опремљена и стручно оспособљена за пружање услуга калибраже ЗРНС из ваздуха. Савремена техничка решења и унапређене процедуре за проверу ЗРНС, представљају значајну предност за кориснике услуга и обезбеђују високу тачност измерених параметара, могућност понављања процедуре испитивања, минимално потребно време лета, минимум ангажованог особља, итд.

Figure 20. Авион за калибражу ЗРНС

Реализација годишњег плана калибраже у 2014. години била је изнад очекиване. Услуге се вршене за сопствене потребе, али и за потребе екстерних корисника. Обновљени су уговори у Мађарској, Босни и Херцеговини и Републици Српској, а склопљен је и нови уговор о калибражи са LFV из Шведске.

Резултати успешно спроведеног плана су приказани у следећој табели:

Табела 15. Степен остварења планираних активности у 2014. години

Планиране активности	Степен остварења активности (%)	Напомене
За сопствене потребе: <ul style="list-style-type: none"> • Аеродроми у Републици Србији (Београд, Ниш, Батајница, Поникве, Вршац и Краљево), • Аеродроми у Црној Гори (Подгорица и Тиват) • Калибража свих ЗРНС у надлежности SMATSA доо на целој територији Србије и Црне Горе. 	110%	У 2014. години било је 9 ванредних калибража у Србији и 1 у Црној Гори.
За потребе екстерних корисника: <ul style="list-style-type: none"> • Босна и Херцеговина (аеродроми Сарајево, Тузла, Мостар и Бања Лука, као и калибража свих ЗРНС на целој територији БиХ), • Хрватска (аеродроми Загреб, Осиек, Дубровник, Сплит, Задар, Пула, Ријека и Брач, као и калибража свих ЗРНС на целој територији Хрватске), • Македонија (аеродроми Скопље и Охрид), • Мађарска (аеродром Будимпешта и калибража свих ЗРНС у надлежности HUNGA-ROCONTROL на целој територији Мађарске), • Словенија (аеродроми Љубљана, Марибор, Порторож и Церкље, као и калибража свих ЗРНС на целој територији Словеније). 	121%	У 2014. години било је 7 ванредних калибража у Хрватској, 1 у Босни и Херцеговини, 6 у Мађарској, 5 у Словенији и 28 у Шведској.

7.2 Центар за обуку ANS особља

Центар за обуку SMATSA доо је овлашћени центар за школовање и усавршавање контролора летења, ваздухопловно техничког и ваздухопловно метеоролошког особља. Програми обуке усклађени су са захтевима ESARR, националном и међународном регулативом, као и са ICAO стандардима.

Центар врши обуку за сопствене потребе, али и за потребе екстерних корисника како организација тако и појединаца. С тим у вези, уведен је и концепт школовања самофинансирајућих класа контролора летења.

Центар за обуку поседује квалитетно наставно особље и савремену опрему чиме су обезбеђени високи стандарди у школовању кандидата.

Капацитети Центра за обуку одговарају националним и међународним стандардима, а подразумевају следећа средства за извођење обуке:

- Радарски симулатор,
- Процедурални симулатор,
- Компјутерски тренажер – PTT (Part Task Trainer),
- СВТ/CWBT учионице и
- Електронска табла.

Осим тога, у току 2014. године покренути су поступци за набавку два додатна симулатора (TWR и RDR), чиме ће се додатно обезбедити подизање квалитета у пружању услуга школовања Центра за обуку.

У односу на дефинисане циљеве у за 2014. годину, Центар за обуку је у потпуности испунио очекивања када је у питању оствареност броја часова теоријске наставе за текућу годину, као и оствареност броја часова практичне обуке за сваку започету групу кандидата.

Најзначајније обуке које су спроведене у Центру за обуку у 2014. години приказане су у следећој табели:

Табела 16. Реализација најзначајнијих обука у 2014. години у Центру за обуку		
Назив обуке	Број учесника обуке	Период одржавања обуке
Обука за овлашћење APP	12	12.11.2013-04.04.2014.
Обука за овлашћење -APS	12	08.09.2014-26.12.2014.
Обука из ваздухопловног енглеског језика - AVE	23	15-18.12.2014.
Обука наставника теоријске наставе и инструктора практичне обуке	20	25.02-27.02.2014.
Обука шефова смена у АКЛ и ТКЛ	8	24.01-31.01.2014.
Обука за инструктора испитивача – EXM	5	27.10-30.10.2014.
Освежење знања ОЈТ инструктора и инструктора за спровођење обуке на симулатору	46	01.12-23.12.2014.
Освежење знања AVE	175	04.11.2013-30.05.2014.
Освежење знања АКЛ контролора летења	20	15.09-06.11.2014.
Обука у ванредним околностима и ситуацијама – “Emergency training”	21	31.03-30.05.2014.

7.3 SMATSA ваздухопловна академија

SMATSA Ваздухопловна академија (SAA) у Вршцу је један од највећих и најiskusнијих центара за обуку пилота у Европи, који је 2014. године обележио 60 година постојања. Поводом тога организован је велики аеромитинг на аеродрому у Вршцу у чијем летачком и изложбеном програму је учествовало око 50 авиона.

Слика 21. Аеромитинг у Вршцу

SMATSA Ваздухопловна академија (SAA) поседује сопствени аеродром са аеродромским контролним торњем, 1700 квадратних километара ваздушног простора одређеног за школовање и модернизовану флоту од 20 ваздухоплова (Cessna 172S, Cessna 172N и Cessna 310). Преко 2000 пилота завршило је обуку у овом центру који су као успешни пилоти радили или раде и данас за преко 30 светских компанија.

Дозволе SAA одобрене су од стране Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја – EASA. Осим тога, у току 2014. године је одобрен Оперативни приручник и Приручник обуке, усклађен у потпуности са стандардима EASA.

SMATSA Ваздухопловна академија (SAA) је развила сопствени тест познавања енглеског језика за пилоте авиона и хеликоптера – „SAA Aviation English Test“. Тест је одобрен од стране ваздухопловних власти Републике Србије.

У односу на постављене циљеве квалитета у 2014. години постигнути су следећи резултати.

Табела 17. Остварене вредности у односу на постављене циљеве SMATSA Ваздухопловне академије

Назив индикатора	Планирано	Остварено
Процент реализованих сати налета у односу на планирани број сати налета за текућу годину, за сваку започету групу кандидата	6.822 сати налета	6.178 сати налета Сати налета нису у потпуности реализовани због неповољних метео-услова, као и због нередовног похађања летачке обуке од стране кандидата.
Процент реализованих часова теоријске наставе у односу на планирани број часова за текућу годину, за сваку започету групу кандидата	3.977 часова теоријске наставе	Реализовано: 5.148 часова
Линијско и базно одржавање ваздухоплова чији је корисник компанија SMATSA доо	100 %	97.78%
Линијско и базно одржавање ваздухоплова чији је корисник компанија SMATSA доо	100 %	100 %
Употребљивост полетно-слетних стаза независно од временских неприлика, повремених поплава и сл.	3 полетно-слетне стазе 100%	3 полетно-слетне стазе 100%

SMATSA Ваздухопловна академија (SAA) је у 2014. години успешно спровела следеће обуке:

Табела 18. Обуке у SMATSA Ваздухопловној академији		
Назив обуке	Постојећи број кандидата	Уписани у току периода
ATP(A) integrated	45	44
FI(A)	0	8
CPL modular	0	3
IR modular	0	2
MCC	0	5
PPL	0	2
Dodatni ATP(A)	0	3
MEP	0	2
NQ	0	2
Укупно	45	71

Консултовање са корисницима услуга

Учешћем на разним међународном форумима и састанцима које организују EUROCONTROL, CANSO, IATA и друге организације, SMATSA доо обавља редовне консултације везано за квалитет пружања услуга у ваздушном саобраћају.

Како би се обезбедила транспарентност везано за обрачун рутне накнаде, SMATSA доо се редовно, на годишњем нивоу, консултује са представницима Међународног удружења редовних авио-превозилаца у ваздушном саобраћају – IATA, у сарадњи са Централном службом за наплату рутних накнада – CRCO.

Са домаћим и страним партнерима, SMATSA доо има потписане споразуме и уговоре о пословно-техничкој сарадњи, као и споразуме о координацији – LOA (Letter of Agreement), који се редовно преиспитују и на тај начин се добијају повратне информације од партнера.

Праћење задовољства корисника услуга калибраже ЗРНС из ваздуха се врши на основу информација из анкете коју једном годишње попуњавају корисници услуга калибраже. Анкетом за 2014. годину је обухваћено 9 испитаника иностраних наручиоца услуга. На основу података из упитника, средња оцена квалитета услуга калибраже ЗРНС из ваздуха за 2014. годину износи 4.93 у односу на максималних 5.

Табела 19. Резултати анкете о задовољству корисника услуга калибраже ЗРНС из ваздуха за 2014. годину

Питање	M-NAV SKOPJE	M-NAV OHRID	KZPS Ltd SLOVENIJA	HKZP ZAGREB OTC	HKZP ZAGREB ZTS	HKZP SPLIT	HKZP RIJEKA	HKZP OSIJEK	Budapest Airport Mađarska	Средња оцена
Степен координације активности пре, у току и после извршења калибраже ЗРНС.	5	5	5	5	4	5	5	5	5	4.89
Квалитет у комуникацији посаде са техничким особљем на земљи приликом извршења калибраже ЗРНС	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5.00
Квалитет, потпуност и благовременост извештаја о извршеној калибражи ЗРНС	5	5	5	5	4	5	5	5	5	4.89
Усклађеност планираних и реализованих активности	5	5	5	5	4	5	5	5	5	4.89
Одзив на додатне захтеве	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5.00
Средња оцена	5.00	5.00	5.00	5.00	4.40	5.00	5.00	5.00	5.00	4.93

9.1 Биланс успеха

Табела 20. Биланс успеха, 2014., у 000 РСД			
ПОЗИЦИЈА	АОП	Износ Текућа година	Износ Претходна година
ПРИХОДИ ИЗ РЕДОВНОГ ПОСЛОВАЊА			
A. ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ (1002 + 1009 + 1016 + 1017)	1001	10,103,295	9,326,613
I. ПРИХОДИ ОД ПРОДАЈЕ РОБЕ (1003 + 1004 + 1005 + 1006 + 1007+ 1008)	1002	0	0
1. Приходи од продаје робе матичним и зависним правним лицима на домаћем тржишту	1003		
2. Приходи од продаје робе матичним и зависним правним лицима на иностраном тржишту	1004		
3. Приходи од продаје робе осталим повезаним правним лицима на домаћем тржишту	1005		
4. Приходи од продаје робе осталим повезаним правним лицима на иностраном тржишту	1006		
5. Приходи од продаје робе на домаћем тржишту	1007		
6. Приходи од продаје робе на иностраном тржишту	1008		
II. ПРИХОДИ ОД ПРОДАЈЕ ПРОИЗВОДА И УСЛУГА (1010 + 1011 + 1012 + 1013 + 1014 + 1015)	1009	9,792,091	8,948,619
1. Приходи од продаје производа и услуга матичним и зависним правним лицима на домаћем тржишту	1010		
2. Приходи од продаје производа и услуга матичним и зависним правним лицима на иностраном тржишту	1011		
3. Приходи од продаје производа и услуга осталим повезаним правним лицима на домаћем тржишту	1012		
4. Приходи од продаје производа и услуга осталим повезаним правним лицима на иностраном тржишту	1013		
5. Приходи од продаје производа и услуга на домаћем тржишту	1014	356,762	205,180
6. Приходи од продаје готових производа и услуга на иностраном тржишту	1015	9,435,329	8,743,439
III. ПРИХОДИ ОД ПРЕМИЈА, СУБВЕНЦИЈА, ДОТАЦИЈА, ДОНАЦИЈА И СЛ.	1016	1,352	1,530
IV. ДРУГИ ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ	1017	309,852	376,464
РАСХОДИ ИЗ РЕДОВНОГ ПОСЛОВАЊА			
Б. ПОСЛОВНИ РАСХОДИ (1019 – 1020 – 1021 + 1022 + 1023 + 1024 + 1025 + 1026 + 1027 + 1028+ 1029) ≥ 0	1018	8,325,929	7,499,659
I. НАБАВНА ВРЕДНОСТ ПРОДАТЕ РОБЕ	1019		
II. ПРИХОДИ ОД АКТИВИРАЊА УЧИНАКА И РОБЕ	1020		

Табела 20. Биланс успеха, 2014., у 000 РСД

ПОЗИЦИЈА	АОП	Износ Текућа година	Износ Претходна година
III. ПОВЕЋАЊЕ ВРЕДНОСТИ ЗАЛИХА НЕДОВРШЕНИХ И ГОТОВИХ ПРОИЗВОДА И НЕДОВРШЕНИХ УСЛУГА	1021		
IV. СМАЊЕЊЕ ВРЕДНОСТИ ЗАЛИХА НЕДОВРШЕНИХ И ГОТОВИХ ПРОИЗВОДА И НЕДОВРШЕНИХ УСЛУГА	1022		
V. ТРОШКОВИ МАТЕРИЈАЛА	1023	61,673	78,559
VI. ТРОШКОВИ ГОРИВА И ЕНЕРГИЈЕ	1024	138,348	114,460
VII. ТРОШКОВИ ЗАРАДА, НАКНАДА ЗАРАДА И ОСТАЛИ ЛИЧНИ РАСХОДИ	1025	5,183,503	4,556,837
VIII. ТРОШКОВИ ПРОИЗВОДНИХ УСЛУГА	1026	1,036,732	903,571
IX. ТРОШКОВИ АМОРТИЗАЦИЈЕ	1027	1,117,340	1,110,469
X. ТРОШКОВИ ДУГОРОЧНИХ РЕЗЕРВИСАЊА	1028	120,012	66,675
XI. НЕМАТЕРИЈАЛНИ ТРОШКОВИ	1029	668,321	669,088
В. ПОСЛОВНИ ДОБИТАК (1001 – 1018) ≥ 0	1030	1,777,366	1,826,954
Г. ПОСЛОВНИ ГУБИТАК (1018 – 1001) ≥ 0	1031		
Д. ФИНАНСИЈСКИ ПРИХОДИ (1033 + 1038 + 1039)	1032	355,050	170,829
I. ФИНАНСИЈСКИ ПРИХОДИ ОД ПОВЕЗАНИХ ЛИЦА И ОСТАЛИ ФИНАНСИЈСКИ ПРИХОДИ (1034 + 1035 + 1036 + 1037)	1033	0	0
1. Финансијски приходи од матичних и зависних правних лица	1034		
2. Финансијски приходи од осталих повезаних правних лица	1035		
3. Приходи од учешћа у добитку придружених правних лица и заједничких подухвата	1036		
4. Остали финансијски приходи	1037		
II. ПРИХОДИ ОД КАМАТА (ОД ТРЕЋИХ ЛИЦА)	1038	23,694	35,452
III. ПОЗИТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ И ПОЗИТИВНИ ЕФЕКТИ ВАЛУТНЕ КЛАУЗУЛЕ (ПРЕМА ТРЕЋИМ ЛИЦИМА)	1039	331,356	135,377
Ђ. ФИНАНСИЈСКИ РАСХОДИ (1041 + 1046 + 1047)	1040	538,926	339,135
I. ФИНАНСИЈСКИ РАСХОДИ ИЗ ОДНОСА СА ПОВЕЗАНИМ ПРАВНИМ ЛИЦИМА И ОСТАЛИ ФИНАНСИЈСКИ РАСХОДИ (1042 + 1043 + 1044 + 1045)	1041	0	0
1. Финансијски расходи из односа са матичним и зависним правним лицима	1042		
2. Финансијски расходи из односа са осталим повезаним правним лицима	1043		
3. Расходи од учешћа у губитку придружених правних лица и заједничких подухвата	1044		
4. Остали финансијски расходи	1045		
II. РАСХОДИ КАМАТА (ПРЕМА ТРЕЋИМ ЛИЦИМА)	1046	142,018	175,841
III. НЕГАТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ И НЕГАТИВНИ ЕФЕКТИ ВАЛУТНЕ КЛАУЗУЛЕ (ПРЕМА ТРЕЋИМ ЛИЦИМА)	1047	396,908	163,294
Е. ДОБИТАК ИЗ ФИНАНСИРАЊА (1032 – 1040)	1048		
Ж. ГУБИТАК ИЗ ФИНАНСИРАЊА (1040 – 1032)	1049	183,876	168,306

Табела 20. Биланс успеха, 2014., у 000 РСД

ПОЗИЦИЈА	АОП	Износ Текућа година	Износ Претходна година
З. ПРИХОДИ ОД УСКЛАЂИВАЊА ВРЕДНОСТИ ОСТАЛЕ ИМОВИНЕ КОЈА СЕ ИСКАЗУЈЕ ПО ФЕР ВРЕДНОСТИ КРОЗ БИЛАНС УСПЕХА	1050	723,462	22,939
И. РАСХОДИ ОД УСКЛАЂИВАЊА ВРЕДНОСТИ ОСТАЛЕ ИМОВИНЕ КОЈА СЕ ИСКАЗУЈЕ ПО ФЕР ВРЕДНОСТИ КРОЗ БИЛАНС УСПЕХА	1051	301,955	385,503
Ј. ОСТАЛИ ПРИХОДИ	1052	36,718	3,094
К. ОСТАЛИ РАСХОДИ	1053	243,370	110,321
Л. ДОБИТАК ИЗ РЕДОВНОГ ПОСЛОВАЊА ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА (1030 – 1031 + 1048 – 1049 + 1050 – 1051 + 1052 – 1053)	1054	1,808,345	1,188,857
Љ. ГУБИТАК ИЗ РЕДОВНОГ ПОСЛОВАЊА ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА (1031 – 1030 + 1049 – 1048 + 1051 – 1050 + 1053 – 1052)	1055		
М. НЕТО ДОБИТАК ПОСЛОВАЊА КОЈЕ СЕ ОБУСТАВЉА, ЕФЕКТИ ПРОМЕНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ И ИСПРАВКА ГРЕШАКА ИЗ РАНИЈИХ ПЕРИОДА	1056		
Н. НЕТО ГУБИТАК ПОСЛОВАЊА КОЈЕ СЕ ОБУСТАВЉА, РАСХОДИ ПРОМЕНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ И ИСПРАВКА ГРЕШАКА ИЗ РАНИЈИХ ПЕРИОДА	1057		
Њ. ДОБИТАК ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА (1054 – 1055 + 1056 – 1057)	1058	1,808,345	1,188,857
О. ГУБИТАК ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА (1055 – 1054 + 1057 – 1056)	1059		
П. ПОРЕЗ НА ДОБИТАК			
И. ПОРЕСКИ РАСХОД ПЕРИОДА	1060	347,180	201,935
II. ОДЛОЖЕНИ ПОРЕСКИ РАСХОДИ ПЕРИОДА	1061	37,151	909
III. ОДЛОЖЕНИ ПОРЕСКИ ПРИХОДИ ПЕРИОДА	1062		
Р. ИСПЛАЋЕНА ЛИЧНА ПРИМАЊА ПОСЛОДАВЦА	1063		
С. НЕТО ДОБИТАК (1058 – 1059 – 1060 – 1061 + 1062)	1064	1,424,014	986,013
Т. НЕТО ГУБИТАК (1059 – 1058 + 1060 + 1061 – 1062)	1065		
И. НЕТО ДОБИТАК КОЈИ ПРИПАДА МАЊИНСКИМ УЛАГАЧИМА	1066		
II. НЕТО ДОБИТАК КОЈИ ПРИПАДА ВЕЋИНСКОМ ВЛАСНИКУ	1067		
III. ЗАРАДА ПО АКЦИЈИ			
1. Основна зарада по акцији	1068		
2. Умањена (разводњена) зарада по акцији	1069		

9.2 Биланс стања

Табела 21. Актива 2014. година, у 000 РСД			
ПОЗИЦИЈА	АОП	Износ Текућа година	Износ Претходна година
A. УПИСАНИ А НЕУПЛАЋЕНИ КАПИТАЛ	0001		
Б. СТАЛНА ИМОВИНА (0003 + 0010 + 0019 + 0024 + 0034)	0002	13,822,829	13,656,008
I. НЕМАТЕРИЈАЛНА ИМОВИНА (0004 + 0005 + 0006 + 0007 + 0008 + 0009)	0003	25,275	10,050
1. Улагања у развој	0004		
2. Концесије, патенти, лиценце, робне и услужне марке, софтвер и остала права	0005	24,199	10,050
3. Гудвил	0006		
4. Остала нематеријална имовина	0007		
5. Нематеријална имовина у припреми	0008	1,076	
6. Аванси за нематеријалну имовину	0009		
II. НЕКРЕТНИНЕ, ПОСТРОЈЕЊА И ОПРЕМА (0011 + 0012 + 0013 + 0014 + 0015 + 0016 + 0017 + 0018)	0010	13,795,705	13,644,109
1. Земљиште	0011	548,314	489,928
2. Грађевински објекти	0012	5,405,273	5,344,207
3. Постројења и опрема	0013	7,262,490	7,073,151
4. Инвестиционе некретнине	0014		
5. Остале некретнине, постројења и опрема	0015	4,509	4,273
6. Некретнине, постројења и опрема у припреми	0016	445,438	525,364
7. Улагања на туђим некретнинама, постројењима и опреми	0017	3,308	4,593
8. Аванси за некретнине, постројења и опрему	0018	126,373	202,593
III. БИОЛОШКА СРЕДСТВА (0020 + 0021 + 0022 + 0023)	0019	1,849	1,849
1. Шуме и вишегодишњи засади	0020	1,849	1,849
2. Основно стадо	0021		
3. Биолошка средства у припреми	0022		
4. Аванси за биолошка средства	0023		
IV. ДУГОРОЧНИ ФИНАНСИЈСКИ ПЛАСМАНИ (0025 + 0026 + 0027 + 0028 + 0029 + 0030 + 0031 + 0032 + 0033)	0024	0	0
1. Учешћа у капиталу зависних правних лица	0025		
2. Учешћа у капиталу придружених правних лица и заједничким подухватима	0026		
3. Учешћа у капиталу осталих правних лица и друге хартије од вредности расположиве за продају	0027		
4. Дугорочни пласмани матичним и зависним правним лицима	0028		
5. Дугорочни пласмани осталим повезаним правним лицима	0029		
6. Дугорочни пласмани у земљи	0030		
7. Дугорочни пласмани у иностранству	0031		
8. Хартије од вредности које се држе до доспећа	0032		
9. Остали дугорочни финансијски пласмани	0033		
V. ДУГОРОЧНА ПОТРАЖИВАЊА (0035 + 0036 + 0037 + 0038 + 0039 + 0040 + 0041)	0034	0	0
1. Потраживања од матичног и зависних правних лица	0035		
2. Потраживања од осталих повезаних лица	0036		
3. Потраживања по основу продаје на робни кредит	0037		

Табела 21. Актива 2014. година, у 000 РСД

ПОЗИЦИЈА	АОП	Износ Текућа година	Износ Претходна година
4. Потраживање за продају по уговорима о финансијском лизингу	0038		
5. Потраживања по основу јемства	0039		
6. Спорна и сумњива потраживања	0040		
7. Остала дугорочна потраживања	0041		
В. ОДЛОЖЕНА ПОРЕСКА СРЕДСТВА	0042		
Г. ОБРТНА ИМОВИНА			
(0044 + 0051 + 0059 + 0060 + 0061 + 0062 + 0068 + 0069 + 0070)	0043	4,681,223	3,465,759
I. ЗАЛИХЕ (0045 + 0046 + 0047 + 0048 + 0049 + 0050)	0044	162,004	159,656
1. Материјал, резервни делови, алат и ситан инвентар	0045	161,172	144,889
2. Недовршена производња и недовршене услуге	0046		
3. Готови производи	0047		
4. Роба	0048		
5. Стална средства намењена продаји	0049		
6. Плаћени аванси за залихе и услуге	0050	832	14,767
II. ПОТРАЖИВАЊА ПО ОСНОВУ ПРОДАЈЕ	0051	1,559,225	1,302,846
(0052 + 0053 + 0054 + 0055 + 0056 + 0057 + 0058)			
1. Купци у земљи – матична и зависна правна лица	52		
2. Купци у Иностранству – матична и зависна правна лица	53		
3. Купци у земљи – остала повезана правна лица	54		
4. Купци у иностранству – остала повезана правна лица	55		
5. Купци у земљи	56	383,187	78,836
6. Купци у иностранству	57	1,176,038	1,224,010
7. Остала потраживања по основу продаје	58		
III. ПОТРАЖИВАЊА ИЗ СПЕЦИФИЧНИХ ПОСЛОВА	59		
IV. ДРУГА ПОТРАЖИВАЊА	60	41,235	40,982
V. ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА КОЈА СЕ ВРЕДНУЈУ ПО ФЕР ВРЕДНОСТИ КРОЗ БИЛАНС УСПЕХА	61		
VI. КРАТКОРОЧНИ ФИНАНСИЈСКИ ПЛАСМАНИ			
(0063 + 0064 + 0065 + 0066 + 0067)	62	0	0
1. Краткорочни кредити и пласмани – матична и зависна правна лица	63		
2. Краткорочни кредити и пласмани – остала повезана правна лица	64		
3. Краткорочни кредити и зајмови у земљи	65		
4. Краткорочни кредити и зајмови у иностранству	66		
5. Остали краткорочни финансијски пласмани	67		
VII. ГОТОВИНСКИ ЕКВИВАЛЕНТИ И ГОТОВИНА	68	2,857,298	1,927,235
VIII. ПОРЕЗ НА ДОДАТУ ВРЕДНОСТ	69	32,699	22,263
IX. АКТИВНА ВРЕМЕНСКА РАЗГРАНИЧЕЊА	70	28,762	12,777
Д. УКУПНА АКТИВА = ПОСЛОВНА ИМОВИНА	71	18,504,052	17,121,767
(0001 + 0002 + 0042 + 0043)			
Ђ. ВАНБИЛАНСНА АКТИВА	72	136,253	39,620

Табела 22. Пасива 2014. година, у 000 РСД

ПОЗИЦИЈА	АОП	Износ текућа година	Износ претходна година
А. КАПИТАЛ (0402 + 0411 – 0412 + 0413 + 0414 + 0415 – 0416 + 0417 + 0420 – 0421) ≥ 0 = (0071 – 0424 – 0441 – 0442)	401	11,993,592	10,095,870
I. ОСНОВНИ КАПИТАЛ (0403 + 0404 + 0405 + 0406 + 0407 + 0408 + 0409 + 0410)	402	1,873,820	1,873,820
1. Акцијски капитал	403		
2. Удели друштава с ограниченом одговорношћу	404	355	355
3. Улози	405		
4. Државни капитал	406	1,862,848	1,862,848
5. Друштвени капитал	407		
6. Задружни удели	408		
7. Емисиона премија	409		
8. Остали основни капитал	410	10,617	10,617
II. УПИСАНИ А НЕУПЛАЋЕНИ КАПИТАЛ	411		
III. ОТКУПЉЕНЕ СОПСТВЕНЕ АКЦИЈЕ	412		
IV. РЕЗЕРВЕ	413	507,044	507,044
V. РЕВАЛОРИЗАЦИОНЕ РЕЗЕРВЕ ПО ОСНОВУ РЕВАЛОРИЗАЦИЈЕ НЕМАТЕРИЈАЛНЕ ИМОВИНЕ, НЕКРЕТНИНА, ПОСТРОЈЕНЈА И ОПРЕМЕ	414	3,384,470	2,888,579
VI. НЕРЕАЛИЗОВАНИ ДОБИЦИ ПО ОСНОВУ ХАРТИЈА ОД ВРЕДНОСТИ И ДРУГИХ КОМПОНЕНТИ ОСТАЛОГ СВЕОБУХВАТНОГ РЕЗУЛТАТА (потражна салда рачуна групе 33 осим 330)	415	17,965	
VII. НЕРЕАЛИЗОВАНИ ГУБИЦИ ПО ОСНОВУ ХАРТИЈА ОД ВРЕДНОСТИ И ДРУГИХ КОМПОНЕНТИ ОСТАЛОГ СВЕОБУХВАТНОГ РЕЗУЛТАТА (дуговна салда рачуна групе 33 осим 330)	416		
VIII. НЕРАСПОРЕЂЕНИ ДОБИТАК (0418 + 0419)	417	6,210,293	4,826,427
1. Нераспоређени добитак ранијих година	418	4,778,395	3,678,482
2. Нераспоређени добитак текуће године	419	1,431,898	1,147,945
IX. УЧЕШЋЕ БЕЗ ПРАВА КОНТРОЛЕ	420		
X. ГУБИТАК (0422 + 0423)	421	0	0
1. Губитак ранијих година	422		
2. Губитак текуће године	423		
Б. ДУГОРОЧНА РЕЗЕРВИСАЊА И ОБАВЕЗЕ (0425 + 0432)	424	4,033,860	4,910,058
I. ДУГОРОЧНА РЕЗЕРВИСАЊА (0426 + 0427 + 0428 + 0429 + 0430 + 0431)	425	625,134	622,451
1. Резервисања за трошкове у гарантном року	426		
2. Резервисања за трошкове обнављања природних богатстава	427		
3. Резервисања за трошкове реструктурирања	428		
4. Резервисања за накнаде и друге бенефиције запослених	429	602,893	622,451
5. Резервисања за трошкове судских спорова	430	22,241	
6. Остала дугорочна резервисања	431		
II. ДУГОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ (0433 + 0434 + 0435 + 0436 + 0437 + 0438 + 0439 + 0440)	432	3,408,726	4,287,607

Табела 22. Пасива 2014. година, у 000 РСД

ПОЗИЦИЈА	АОП	Износ текућа година	Износ претходна година
1. Обавезе које се могу конвертовати у капитал	433		
2. Обавезе према матичним и зависним правним лицима	434		
3. Обавезе према осталим повезаним правним лицима	435		
4. Обавезе по емитованим хартијама од вредности у периоду дужем од годину дана	436		
5. Дугорочни кредити и зајмови у земљи	437		
6. Дугорочни кредити и зајмови у иностранству	438	3,408,726	4,287,607
7. Обавезе по основу финансијског лизинга	439		
8. Остале дугорочне обавезе	440		
В. ОДЛОЖЕНЕ ПОРЕСКЕ ОБАВЕЗЕ	441	610,908	508,002
Г. КРАТКОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ			
(0443 + 0450 + 0451 + 0459 + 0460 + 0461 + 0462)	442	1,865,692	1,607,837
И. КРАТКОРОЧНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ОБАВЕЗЕ			
(0444 + 0445 + 0446 + 0447 + 0448 + 0449)	443	1,140,354	1,017,798
1. Краткорочни кредити од матичних и зависних правних лица	444		
2. Краткорочни кредити од осталих повезаних правних лица	445		
3. Краткорочни кредити и зајмови у земљи	446		
4. Краткорочни кредити и зајмови у иностранству	447		
5. Обавезе по основу сталних средстава и средстава обустављеног пословања намењених продаји	448		
6. Остале краткорочне финансијске обавезе	449	1,140,354	1,017,798
II. ПРИМЉЕНИ АВАНСИ, ДЕПОЗИТИ И КАУЦИЈЕ	450	140,865	97,826
III. ОБАВЕЗЕ ИЗ ПОСЛОВАЊА			
(0452 + 0453 + 0454 + 0455 + 0456 + 0457 + 0458)	451	296,155	294,093
1. Добављачи – матична и зависна правна лица у земљи	452		
2. Добављачи – матична и зависна правна лица у иностранству	453		
3. Добављачи – остала повезана правна лица у земљи	454		
4. Добављачи – остала повезана правна лица у иностранству	455		
5. Добављачи у земљи	456	183,909	170,133
6. Добављачи у иностранству	457	112,131	123,847
7. Остале обавезе из пословања	458	115	113
IV. ОСТАЛЕ КРАТКОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ	459	119,374	27,872
V. ОБАВЕЗЕ ПО ОСНОВУ ПОРЕЗА НА ДОДАТУ ВРЕДНОСТ	460		
VI. ОБАВЕЗЕ ЗА ОСТАЛЕ ПОРЕЗЕ, ДОПРИНОСЕ И ДРУГЕ ДАЖБИНЕ	461	166,321	170,173
VII. ПАСИВНА ВРЕМЕНСКА РАЗГРАНИЧЕЊА	462	2,623	75
Д. ГУБИТАК ИЗНАД ВИСИНЕ КАПИТАЛА (0412 + 0416 + 0421 – 0420 – 0417 – 0415 – 0414 – 0413 – 0411 – 0402) ≥ 0 = (0441 + 0424 + 0442 – 0071) ≥ 0	463		
Ђ. УКУПНА ПАСИВА (0424 + 0442 + 0441 + 0401 – 0463) ≥ 0	464	18,504,052	17,121,767
Е. ВАНБИЛАНСНА ПАСИВА	465	136,253	39,620

9.3 Извештај о новчаним токовима

Табела 23. Извештај о новчаним токовима, 2014. година

ПОЗИЦИЈА	АОП	Износ текућа година	Износ претходна година
А. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ ПОСЛОВНИХ АКТИВНОСТИ			
I. Приливи готовине из пословних активности (1 до 3)	3001	10,664,579	9,351,618
1. Продаја и примљени аванси	3002	10,001,136	8,637,975
2. Примљене камате из пословних активности	3003	23,694	5,308
3. Остали приливи из редовног пословања	3004	639,749	708,335
II. Одливи готовине из пословних активности (1 до 5)	3005	8,098,993	7,443,595
1. Исплате добављачима и дати аванси	3006	2,322,547	1,919,582
2. Зараде, накнаде зарада и остали лични расходи	3007	5,284,427	5,335,549
3. Плаћене камате	3008	142,018	149,874
4. Порез на добитак	3009	350,001	38,590
5. Одливи по основу осталих јавних прихода	3010		
III. Нето прилив готовине из пословних активности (I-II)	3011	2,565,586	1,908,023
IV. Нето одлив готовине из пословних активности (II-I)	3012		
Б. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ АКТИВНОСТИ ИНВЕСТИРАЊА			
I. Приливи готовине из активности инвестирања (1 до 5)	3013	-	-
1. Продаја акција и удела (нето приливи)	3014		
2. Продаја нематеријалне имовине, некретнина, постројења, опреме и биолошких средстава	3015		
3. Остали финансијски пласмани (нето приливи)	3016		
4. Примљене камате из активности инвестирања	3017		
5. Примљене дивиденде	3018		
II. Одливи готовине из активности инвестирања (1 до 3)	3019	783,426	1,093,651
1. Куповина акција и удела (нето одливи)	3020		
2. Куповина нематеријалне имовине, некретнина, постројења, опреме и биолошких средстава	3021	783,426	1,093,651
3. Остали финансијски пласмани (нето одливи)	3022		
III. Нето прилив готовине из активности инвестирања (I-II)	3023		
IV. Нето одлив готовине из активности инвестирања (II-I)	3024	783,426	1,093,651
В. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ АКТИВНОСТИ ФИНАНСИРАЊА			
I. Приливи готовине из активности финансирања (1 до 5)	3025	-	-
1. Увећање основног капитала	3026		
2. Дугорочни кредити (нето приливи)	3027		
3. Краткорочни кредити (нето приливи)	3028		
4. Остале дугорочне обавезе	3029		
5. Остале краткорочне обавезе	3030		
II. Одливи готовине из активности финансирања (1 до 6)	3031	992,551	802,806
1. Откуп сопствених акција и удела	3032		
2. Дугорочни кредити (одливи)	3033	992,551	802,806
3. Краткорочни кредити (одливи)	3034		
4. Остале обавезе (одливи)	3035		
5. Финансијски лизинг	3036		

Табела 23. Извештај о новчаним токовима, 2014. година

ПОЗИЦИЈА	АОП	Износ текућа година	Износ претходна година
6. Исплаћене дивиденде	3037		
III. Нето прилив готовине из активности финансирања (I-II)	3038		
IV. Нето одлив готовине из активности финансирања (II-I)	3039	992,551	802,806
Г. СВЕГА ПРИЛИВ ГОТОВИНЕ (3001 + 3013 + 3025)	3040	10,664,579	9,351,618
Д. СВЕГА ОДЛИВ ГОТОВИНЕ (3005 + 3019 + 3031)	3041	9,874,970	9,340,052
Ђ. НЕТО ПРИЛИВ ГОТОВИНЕ (3040 – 3041)	3042	789,609	11,566
Е. НЕТО ОДЛИВ ГОТОВИНЕ (3041 – 3040)	3043		
Ж. ГОТОВИНА НА ПОЧЕТКУ ОБРАЧУНСКОГ ПЕРИОДА	3044	1,927,235	1,924,221
З. ПОЗИТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ ПО ОСНОВУ ПРЕРАЧУНА ГОТОВИНЕ	3045	202,310	66,080
И. НЕГАТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ ПО ОСНОВУ ПРЕРАЧУНА ГОТОВИНЕ	3046	61,856	74,632
Ј. ГОТОВИНА НА КРАЈУ ОБРАЧУНСКОГ ПЕРИОДА (3042 – 3043 + 3044 + 3045 – 3046)	3047	2,857,298	1,927,235

9.4 Напомене уз финансијске извештаје

9.4.1 Основа за састављање финансијских извештаја

Финансијски извештаји за 2014. годину су састављени на начин и у складу са законском регулативом.

Правна лица и предузетници у Републици Србији су у обавези да вођење пословних књига, признавање и процењивање имовине и обавеза, прихода и расхода, састављање, приказивање, достављање и обелодањивање финансијских извештаја врше у складу са Законом о рачуноводству ("Сл. гласник РС", бр. 62/2013), као и у складу са осталом применљивом подзаконском регулативом. SMATSA доо, као велико правно лице, у обавези је да примењује Међународне стандарде финансијског извештавања ("МСФИ"), који у смислу наведеног закона, обухватају: Оквир за припремање и приказивање финансијских извештаја ("Оквир"), Међународни рачуноводствени стандарди ("МРС"), Међународни стандарди финансијског извештавања ("МСФИ") и са њима повезана тумачења, издата од Комитета за тумачење рачуноводствених стандарда ("IFRIC"), накнадне измене тих стандарда и са њима повезана тумачења, одобрени од Одбора за међународне рачуноводствене стандарде ("Одбор"), чији је превод утврдило и објавило министарство надлежно за послове финансија. Решењем Министарства од 13. марта 2014.

године, које је објављено у Службеном гласнику РС бр. 35 од 27. марта 2014, године (у даљем тексту "Решење о утврђивању превода") утврђени су и објављени преводи основних текстова МРС и МСФИ, Концептуалног оквира за финансијско извештавање ("Концептуални оквир"), усвојених од стране Одбора, као и повезаних IFRIC тумачења. Наведени преводи објављени у Решењу о утврђивању превода не укључују основе за закључивање, илуструјуће примере, смернице, коментаре, супротна мишљења, разрађене примере, као и други допунски објашњавајући материјал који може да се усвоји у вези са стандардима, односно тумачењима, осим ако се изричито не наводи да је тај материјал саставни део стандарда, односно тумачења. На основу Решења о утврђивању превода Концептуални оквир, МРС, МСФИ, IFRIC и са њима повезана тумачења која су преведена, у примени су од финансијских извештаја који се састављају на дан 31. децембра 2014. године. Измењени или издати МСФИ и тумачења стандарда, након овог датума, нису преведени и објављени, па стога нису ни примењени приликом састављања приложених финансијских извештаја.

Међутим, до датума састављања приложених финансијских извештаја, нису

биле преведене све измене MPC/МСФИ и IFRIC тумачења која су била на снази од 1. јануара 2014. године. Осим тога, поједина законска и подзаконска регулатива прописује рачуноводствене поступке, вредновања и обелодањивања која у појединим случајевима одступају од захтева MPC/МСФИ и IFRIC Тумачења.

Поред наведеног, приложени финансијски извештаји одступају од MPC и МСФИ у следећем тачкама:

- „Ванбилансна средства и обавезе“ су приказана на обрасцу биланса стања. Ове ставке по дефиницији МСФИ не представљају ни средства ни обавезе.
- SMATSA доо је ове финансијске извештаје саставило у формату прописаном од стране Министарства финансија, који није у складу са захтевима MPC 1 – “Приказивање финансијских извештаја.”

Финансијски извештаји су састављени према концепту историјских трошкова, модификованом за ревалоризацију некретнина, постројења и опреме, као и финансијских средстава и обавеза чији се ефекти промена у фер вредностима исказују у билансу успеха.

SMATSA доо је у састављању ових финансијских извештаја примењивало усвојене рачуноводствене политике. У складу са Законом о рачуноводству финансијски извештаји SMATSA доо су исказани у хиљадама динара. Динар представља званичну извештајну валуту у Републици Србији.

Састављање финансијских извештаја за 2014. годину Контроле летења Србије и Црне Горе SMATSA доо Београд за обрачунски период који се завршава 31.12.2014. године, по свим материјално значајним питањима, извршено је у складу са Законом о рачуноводству (“Службени гласник РС” бр. 62/2013) који подразумева примену Међународних рачуноводствених стандарда, односно Међународних стандарда финансијског извештавања (MRS/MSFI) као и прописима издатим од стране Министарства финансија Републике Србије. Решењем Министра финансија Републике Србије (број 401-00-380/2010. од 25. 10. 2010. године) утврђени су и објављени Оквир и превод MPC који су били у примени на дан 31. децембра 2014. године и на којима се заснива Закон о рачуноводству. Руководство SMATSA доо процењује утицај промена MPC, нових МСФИ, као и тумачења стандарда у вези израде консолидованих

финансијских извештаја. Измене и допуне постојећих MPC-а, нови МСФИ и тумачења стандарда, замене важећих MPC-а новим, који су ступили на снагу почев од 1. јануара 2014. године, као и примена нових тумачења која су ступила на снагу у току 2014. године, нису имали за резултат значајније промене рачуноводствених политика SMATSA доо, нити материјално значајан утицај на финансијске извештаје у периоду почетне примене. Како многе од ових промена нису применљиве на пословање SMATSA доо, руководство SMATSA доо не даје експлицитну и безрезервну изјаву о усаглашености финансијских извештаја са МСФИ примењивих у периоду приказаном у приложеним финансијским извештајима.

Ревизија финансијских извештаја SMATSA доо за 2013. годину извршена је од стране Привредног друштва за ревизију рачуноводство и консалтинг „Moore Stephens Revizija i Računovodstvo“ d.o.o. Студентски трг 4/V, Београд. Према Извештају независног ревизора, финансијски извештаји по свим материјално значајним питањима, истинито и објективно приказују финансијско стање SMATSA доо на дан 31.12.2013. године, као и резултат њеног пословања и токове готовине за пословну годину завршену на тај дан, у складу са рачуноводственим прописима важећим у Републици Србији и рачуноводственим политикама обелодањеним у Напоменама уз Финансијске извештаје.

У складу са одредбама члана 31. Закона о рачуноводству и ревизији финансијски извештаји за 2013. годину, заједно са Извештајем независног ревизора „Moore Stephens Revizija i Računovodstvo“ d.o.o, Одлуком Скупштине SMATSA доо о усвајању Финансијских извештаја за 2013. годину, Одлуком Скупштине SMATSA доо о подели добити на нераспоређену добит и Извештајем о пословању за 2013. годину достављени су Агенцији за привредне регистре ради објављивања на интернет страници Регистра финансијских извештаја.

Састављање финансијских извештаја у складу са МСФИ захтева примену извесних кључних рачуноводствених процена. Оно, такође, захтева да Руководство користи сопствени суд о примени рачуноводствених политика SMATSA доо.

Грешке из претходних година се нису одразиле на финансијске извештаје за 2014. годину, већ су евидентирани на групама 57 и 67 у финансијским извештајима за 2014. годину.

9.4.2 Преглед значајнијих рачуноводствених политика

9.4.2.1 Нематеријална улагања

Нематеријално улагање је одредиво немонетарно средство без физичког садржаја:

- које служи за производњу или испоруку робе или услуга, за изнајмљивање другим лицима или се користи у административне сврхе;
- које SMATSA доо контролише као резултат прошлих догађаја; и
- од којег се очекује прилив будућих економских користи.

Нематеријална улагања чине: улагања у развој; концесије, патенти, лиценце и слична права; остала нематеријална улагања; нематеријална улагања у припреми и аванси за нематеријална улагања.

Набавка нематеријалних улагања у току године евидентира се по набавној вредности. Набавну вредност чини фактурна вредност увећана за све зависне трошкове набавке и све трошкове довођења у стање функционалне приправности. Цену коштања нематеријалних улагања произведених у сопственој режији чине директни трошкови и припадајући индиректни трошкови, који се односе на то улагање.

Трошкови позајмљивања настали до момента стављања нематеријалне имовине у употребу, капитализују се, односно укључују се у набавну вредност.

Након што се призна као средство, нематеријално улагање се исказује по набавној вредности или по цени коштања умањеној за укупан износ обрачунате амортизације и укупан износ губитака због обезвређења. Као нематеријална улагања признају се и подлежу амортизацији нематеријална улагања која испуњавају услове прописане ревидираним MPC 38 Нематеријална улагања, имају корисни век трајања дужи од годину дана.

Накнадни издатак који се односи на већ призната нематеријална улагања, приписује се исказаном износу тог средства, ако је вероватно да ће прилив будућих економских користи да буде већи од првобитно процењене стопе приноса тог средства.

SMATSA доо признаје у књиговодствену вредност нематеријалног улагања, трошкове замене неких делова тих ставки, у моменту када ти трошкови настану и када су задовољени критеријуми признавања из MPC 38 – „Нематеријална имовина“, (параграф 21). Сваки други накнадни издатак признаје се као расход у периоду у коме је настао. Уколико постоје показатељи да је дошло до умањења вредности, процењује се књиговодствена вредност нематеријалних средстава и уколико умањење постоји, вредност средстава се умањује до надокнадивог износа.

Добици или губици који проистекну из расходовања или отуђења утврђују се као разлика између процењених нето прилива од продаје и исказаног износа средства и признају се као приход или расход у билансу успеха.

Обезвређење вредности нематеријалних улагања признаје се смањењем вредности улагања уз истовремено признавање расхода у Билансу успеха, у складу са MPC 36 – Умањење вредности имовине. Уколико постоје показатељи да је дошло до умањења вредности, процењује се књиговодствена вредност нематеријалних средстава и уколико умањење постоји, вредност средстава се умањује до надокнадивог износа. Преостала вредност нематеријалних улагања сматра се једнаком нули, осим када:

- постоји уговорена обавеза трећег лица да откупи то средство на крају његовог преосталог века трајања или
- за то средство постоји активно тржиште на којем се може одредити преостала вредност и да ће то тржиште трајати и на крају века тог средства.

Амортизација нематеријалних улагања која подлежу амортизацији врши се применом пропорционалног метода у року од пет година осим улагања чије је време утврђено уговором, када се отписивање врши у роковима који проистичу из уговора. Обрачун амортизације нематеријалног улагања врши се од почетка наредног месеца у односу на месец када је нематеријално улагање стављено у употребу. Основицу за обрачун амортизације нематеријалних улагања чини набавна вредност умањена за кумулирану амортизацију и укупне губитке због обезвређења. Основне стопе амортизације за поједина нематеријална улагања су следеће:

Табела 24. Основне стопе амортизације за поједина нематеријална улагања

Назив	Стопа амортизације
Лиценце	20-100
Лиценцирани софтвери	10-100
Пројектна документација	20

Стопе амортизације за нематеријална улагања, могу се изменити и допунити само на основу налога у писаној форми који је издала стручна служба по налогу Директора за ваздухопловну технику и уз сагласност Директора SMATSA доо, као и на основу усвојеног извештаја независног проценитеља.

Нематеријална имовина, односно право коришћења по основу уговора о лиценци, рачуноводствено се признаје у складу са МРС 38. Уговором о лиценци регулише се предмет уступања даваоца лиценце и обавезе стицаоца лиценце. Накнада коју плаћа стицалац лиценце представља за њега нематеријално улагање (под условом да се право које је предмет уговора користи дуже од годину дана).

Трошкови који се могу директно приписати софтверу капитализују се као део софтверског производа. Остали издаци за развој који не могу испунити критеријуме признају се као расходи када настану. Нематеријална улагања престају да се исказују у билансу стања, након отуђивања или када је средство трајно повучено из употребе и када се од његовог отуђења не очекују никакве будуће економске користи.

9.4.2.2 Некретнине, постројења и опрема

Као некретнине, постројења и опрема признају се и подлежу амортизацији материјална средства која испуњавају услове за признавање прописане МРС 16 Некретнине, постројења и опрема, чији је корисни век трајања дужи од годину. Почетно мерење некретнина, постројења и опреме који испуњава услове за признавање као стално средство, врши се по набавној вредности или по цени коштања. Накнадни издатак који се односи на већ признату некретнину, постројење и опрему приписује се исказаном износу тог средства, ако је вероватно да ће прилив будућих економских користи да буде већи од првобитно процењене стопе приноса тог средства. Сваки други накнадни издатак признаје се као расход у периоду у коме је настао.

Накнадни издаци чија је висина можда значајна, а који се састоје првенствено од трошкова рада, потрошног материјала и ситнијих резервних делова исказују се као трошкови текућег одржавања. Замена крупнијих резервних делова, чији је рок употребе краћи од годину дана, исказује се као трошак одржавања јер такав резервни део не испуњава критеријуме да буде признат као средство.

С обзиром на то да саставни делови грађевинских објеката могу захтевати замену пре истека века трајања објекта као целине, ставом 13. ревидираног МРС 16 дата је могућност да предузеће средство које се замењује признаје као посебно средство

ако испуњава два основна услова из става 7. овог стандарда (а) – да је вероватно да ће будуће економске користи повезане са тим средством притицати у предузеће, и (б) – да се набавна вредност, односно цена коштања средства може поуздано одмерити. Признавање се врши у моменту када трошкови замене настану, с тим што се књиговодствена вредност делова који се замењују искњижава, без обзира на то да ли је замењени део амортизован или није. Ако није прикладно да се утврди књиговодствена вредност замењеног дела, према ставу 70. ревидираног МРС 16, могу се користити трошкови замене као информација о томе колики су били трошкови замењеног дела у време његове набавке или изградње.

Ако део који се замењује није евидентиран у књиговодству као посебно средство, а има различит век трајања од века трајања средства, и ако се књиговодствена вредност утврђује по методу замене, износ отписане вредности (обрачунате амортизације) утврђује се применом стопе по којој је отписано средство чији је то део, а не по стопи која проистиче из века трајања дела који се замењује.

Амортизација некретнина, постројења и опреме врши се применом пропорционалног метода и започиње када је средство расположиво за коришћење. Основне стопе амортизације за поједине групе некретнина, постројења и опреме су следеће:

Табела 25. Основне стопе амортизације за некретнине, постројења и опрему

Назив	Стопа амортизације 2014.	Стопа амортизације 2013.
Грађевински објекти	0.24 – 50%	0.24 – 33.33%
Опрема	5.56 – 50%	5 – 100%
Возила	16.67 – 50%	12.50 – 50%
Рачунарска опрема	14.28 – 50%	8.95 – 50%
Намештај	10 – 50%	10 – 50%
Остала опрема	5.56 – 50%	3.15 – 100%
Авиони	2.86 – 12.50%	2.86 – 12.50%
Улагања у туђу опрему	6.66 – 20%	6.66 – 20%

Обрачун амортизације за пореске сврхе врши се у складу са Законом о порезу на добит предузећа Републике Србије и Правилником о начину разврставања сталних средстава по групама и начину утврђивања амортизације за пореске сврхе, што резултира у одложеним порезима. Улагања на туђим основним средствима ради обављања делатности признају се и исказују на посебном рачуну као основна средства под условом да је њихов корисни век трајања дужи од годину дана. Амортизација улагања на туђим основним средствима врши се на основу процењеног века коришћења.

Некретнине, постројења и опрема престају да се исказују у билансу стања након отуђивања или када је средство трајно повучено из употребе и када се од његовог отуђења не очекују никакве будуће економске користи.

Добици или губици који проистекну из расходовања или отуђења некретнина, постројења и опреме утврђују се као разлика између процењених нето прилива од продаја и исказаног износа средстава и признају се као приход или расход у билансу успеха. Када се ревалоризована средства продају, износ ревалоризације укључен у ревалоризациону резерву преноси се на нераспоређену добит.

Некретнине, постројења и опрема који су повучени из активне употребе и држе се ради отуђења, исказују се у износима по којима су исказани на дан повлачења средства из активне употребе.

На дан сваког биланса стања SMATSA доо процењује да ли постоји нека индиција о томе да је средство можда обезвређено. Уколико таква индиција постоји, SMATSA доо процењује износ средства који може да

се поврати. Ако је надокнадива вредност средства мања од његове књиговодствене вредности књиговодствена вредност се своди на надокнадиву вредност и истовремено се смањују претходно формиране ревалоризационе резерве по основу тог средства. Ако нису формиране ревалоризационе резерве по основу средства чија је вредност умањена или су искоришћене за друге сврхе, за износ губитка од умањења вредности признаје се расход периода.

Ако на дан биланса стања постоје наговештаји да претходно признат губитак од умањења вредности не постоји или је умањен, врши се процена надокнадиве вредности тог средства. Губитак због умањења вредности признат у претходним годинама признаје се као приход, у случају да је примењен основни поступак вредновања некретнина, постројења и опреме, односно као повећање ревалоризационе резерве уколико је примењен алтернативни поступак вредновања некретнина, постројења и опреме, а књиговодствена вредност се повећава до надокнадиве вредности. Процену фер вредности и остатка вредности средства (као и резидуалне вредности) врши овлашћени проценитељ, а у складу са MPC 16 - Некретнине, постројења и опрема уз евидентирање резултата процене на приходима, односно расходима.

Накнадни издатак који се односи на већ признате некретнине, постројења и опрему приписује се исказаном износу тог средства, ако је вероватно да ће прилив будућих економских користи да буде већи од првобитно процењене стопе приноса тог средства и да се набавна вредност/цена коштања накнадног издатка може поуздано утврдити.

9.4.2.3 Алат и ситан инвентар

Средства алата и инвентара, чији је век употребе краћи од годину дана обавезно се исказују као обртна средства (као залихе), независно од тога колика је њихова набавна вредност. За ова средства не обрачунава се амортизација, већ се стављањем у употребу њихова целокупна вредност преноси на трошкове.

Као стално средство признају се и подлежу амортизацији средства алата и ситног

инвентара који се калкулативно отписује, чији је корисни век трајања дужи од годину дана.

Средства алата и инвентара која не задовољавају ове услове исказују се као обртна средства (залихе).

За истоврстан алат и инвентар који се заједно користи појединачна вредност се утврђује као збир појединачних вредности свих истоврсних алата и инвентара.

9.4.2.4 Резервни делови

Као стално средство признају се уграђени резервни делови, чији је корисни век трајања дужи од годину.

Такви резервни делови, по уградњи, увећавају књиговодствену вредност средства у које су уграђени.

Резервни делови који не задовољавају услове из става 1. овог члана, приликом уградње, исказују се као трошак пословања.

9.4.2.5 Залихе

Залихе се рачуноводствено обухватају у складу са MPC 2 Залихе.

Залихе су средства у облику материјала или помоћних средстава која се троше у процесу производње или приликом пружања услуга.

Залихе обухватају основни и помоћни материјал који ће бити искоришћен у процесу производње или приликом пружања услуга.

Залихе материјала које се набављају од добављача мере се по набавној вредности или нето продајној вредности, ако је нижа. Набавну вредност или цену коштања залиха чине сви трошкови набавке, и други трошкови настали довођењем залиха на њихово садашње место и стање.

Трошкови набавке материјала обухватају набавну цену, увозне дажбине и друге порезе (осим оних које предузеће може

накнадно да поврати од пореских власти као што је ПДВ који се може одбити као претходни порез), трошкове превоза, манипулативне трошкове и друге трошкове који се могу директно приписати набавци материјала. Попуст, рабати и друге сличне ставке одузимају се при утврђивању трошкова набавке.

Процену нето продајне вредности залиха материјала врши посебна комисија коју образује Директор SMATSA доо. Обрачун излаза (утрошка) залиха материјала, врши се по методи просечне пондерисане цене.

Утврђивање пондерисане просечне цене врши се после сваког новог улаза материјала.

У условима пословања уз хиперинфлацију врши се усклађивање вредности залиха према индексу раста цена, у складу са MPC 29.

9.4.2.6 Краткорочна потраживања и пласмани

Краткорочна потраживања обухватају потраживања од купаца у земљи и иностранству по основу продаје робе и услуга.

Краткорочни пласмани обухватају кредите, хартије од вредности и остале краткорочне пласмане са роком доспећа, односно продаје од годину дана од дана биланса.

Краткорочна потраживања од купаца мере се по вредности из оригиналне фактуре.

Ако се вредност у фактури исказује у иностранској валути, врши се прерачунавање у извештајну валуту по средњем курсу важећем на дан трансакције.

Промене девизног курса од датума трансакције до датума наплате потраживања исказују се као курсне разлике у корист прихода или на терет расхода.

Потраживања исказана у иностранској валути на дан биланса прерачунавају се према

важећем средњем курсу, а курсне разлике признају се као приход или расход периода.

Индиректан отпис, односно исправка вредности потраживања од купаца на терет расхода периода преко рачуна исправке вредности врши се код потраживања од купаца, у складу са законом прописаним роком од доспећа фактуре за наплату, уз процену наплативости сваког појединачног потраживања. Одлуку о индиректном отпису, односно исправци вредности потраживања од купаца, преко рачуна исправке вредности на предлог комисије за попис потраживања и краткорочних пласмана доноси Надзорни одбор SMATSA доо. Директан отпис потраживања од купаца на терет расхода периода се врши уколико је ненаплативост извесна и документована - предузеће није успело судским путем да изврши њихову наплату и потраживање је претходно било укључено у приходе предузећа. Одлуку о директном отпису потраживања од купаца

доноси Надзорни одбор SMATSA доо на предлог комисије за попис потраживања и краткорочних пласмана и/или на основу годишњег извештаја EUROCONTROL-а. Обрачун и наплата услуга обезбеђења ваздушног саобраћаја у ваздушном простору Републике Србије – Области информисања у лету Београд (FIR Београд), врши се у складу са важећим прописима и висини накнаде за коришћење услуга обезбеђења ваздушног саобраћаја у области терминалних контрола летења.

9.4.2.7 Готовина и ГОТОВИНСКИ ЕКВИВАЛЕНТИ

Готовински еквиваленти и готовина чине део обртне (текуће) имовине правног лица, која се процењује по номиналној односно фер вредности у складу са MPC 39 – Финансијски инструменти: признавање и одмеравање и другим релевантним стандардима (MPC 32 – Финансијски инструменти: обелодањивање и презентација и MPC 7 – Извештај о токовима готовине).

Готовина и готовински еквиваленти обухватају: новац у благајни, депозите по виђењу код банака, друга краткорочна високо ликвидна улагања са првобитним роком доспећа до три месеца или краће (чекови и менице примљене на наплату, текућа улагања у хартије од вредности) и прекорачења по текућем рачуну. Прекорачења по текућем рачуну укључена су у обавезе по кредитима у оквиру текућих обавеза, у билансу стања.

9.4.2.8 Ванбилансна средства и обавезе

Ванбилансна средства/обавезе обухватају евиденцију за: примљене гаранције, дате гаранције, контрагаранције и обавезе по том основу.

9.4.2.9 Основни капитал

Основни капитал настаје приликом оснивања друштва по основу улога оснивача у SMATSA доо. Оснивачи SMATSA доо су Република Србија (92%) и Република Црна Гора (8%). Иницијално, основни капитал се исказује у висини процењеног улога у SMATSA доо (односно чине га уплаћени капитал и уписани неуплаћени капитал). Промене на основном капиталу врше се искључиво према правилима прописаним Законом о привредним друштвима, а све промене на основном капиталу региструју се код одговарајућег Регистра. Основни капитал исказан у динарима се не мења према променама курса ЕУР-а иако је у Регистру уписана вредност у еврима.

9.4.2.10 Резерве

SMATSA доо има резерву формирану из нераспоређене добити док резерва не достигне најмање 20% основног капитала, што је регулисано Уговором о потврђивању континуитета пружања услуга у ваздушној пловидби у просторима Србије и Црне Горе.

9.4.2.11 Ревалоризационе резерве

Ревалоризационим резервама обухваћени су позитивни ефекти промена поштене (фер) вредности некретнина, постројења, опреме, нематеријалних улагања и других финансијских инструмената. Према MPC 16 и MPC 38, када се увећа књиговодствена вредност неког средства услед ревалоризације, позитиван ефекат ревалоризације исказује се у корист сопственог капитала као ревалоризациона резерва. Смањење ревалоризационе резерве јавља се по основу негативне ревалоризације средстава за која је претходно формирана ревалоризациона резерва. Негативни ефекат ревалоризације у случају реализације (отуђење и расходовање средстава) јавља се уколико је по основу конкретног средства била исказана ревалоризациона резерва.

9.4.2.12 Нераспоређени добитак

Нераспоређени добитак се евидентира као нераспоређени добитак ранијих година и нераспоређени добитак текуће године. На рачуну Нераспоређени добитак ранијих година исказује се кумулирани нераспоређени добитак ранијих година, као и ефекат по основу промене рачуноводствене политике и исправке значајне материјалне грешке у складу са MPC 8 и усвојеним рачуноводственим политикама. Нераспоређени добитак текуће године настаје преносом резултата текуће године на рачун нераспоређеног добитка. Реализоване ревалоризационе резерве преносе се на Нераспоређени добитак текуће године преко Биланса стања.

9.4.2.13 Резервисања

Дугорочна резервисања обухватају резервисања у гарантном року, резервисања за задржане кауције и депозите, резервисања за трошкове реструктурирања предузећа, резервисања у вези са примањима запослених (MPC 19 – Накнаде запосленима) и остала дугорочна резервисања за покриће обавеза (правних или стварних), насталих

као резултат прошлих догађаја, за које је вероватно да ће изазвати одлив ресурса који садрже економске користи, ради њиховог измиривања и које се могу поуздано проценити (на пример, спорови у току), као и резервисања за издате гаранције и друга јемства.

Дугорочна резервисања за трошкове и ризике прате се по врстама, а њихово смањење, односно укидање врши се у корист прихода.

Резервисања се не признају за будуће пословне губитке.

Резервисања се разликују од других обавеза као што су, на пример, обавезе према добављачима и обрачунате обавезе, јер је код њих присутна неизвесност у погледу рока настанка или износа будућих издатака који су потребни за измирење.

Мерење резервисања врши се у износу који је признат као резервисање и он представља најбољу процену издатка који је потребан за измирење садашње обавезе на дан биланса стања.

Резервисања се испитују на дан сваког биланса стања и коригују тако да одражавају најбољу садашњу процену. Ако више није вероватно да ће одлив ресурса који представља економске користи бити потребан за измирење обавеза, резервисање се укида.

Резервисање је обавеза (законска или изведена) која постоји на дан биланса, али има неизвестан рок доспећа и износ.

SMATSA доо на рачуну Резервисања за накнаде и друге бенифиције запослених исказује дугорочна резервисања по основу бенефиција (отпремнине и јубиларне награде) које се исплаћују у складу са правима стеченим у току трајања и након престанка запослења, а у складу са МРС 19 – Примања запослених. Према МРС 19 исплате по основу отпремнина и јубиларних награда не терете период у којем је извршена исплата запосленима, већ врши укалкуисавање од датума запослења до датума када се врши исплата по основу стеченог права. По овом основу SMATSA доо резервише средства према процени овлашћеног актуара.

9.4.2.14 Обавезе

Обавезама се сматрају:

- дугорочне обавезе (обавезе према повезаним правним лицима и правним лицима са узајмним учешћем, дугорочни кредити, обавезе по дугорочним хартијама од вредности и остале дугорочне обавезе). Дугорочне обавезе доспевају у року дужем од годину дана од дана настанка, односно од дана биланса, а признају се и вреднују у складу са МРС 39 – Финансијски

инструменти: признавање и одмеравање и другим релевантним МРС. SMATSA доо има формирану дугорочну обавезу по основу дугорочних кредита у иностранству.

Код признавања дугорочних обавеза по основу кредита SMATSA доо се руководило смерницама МРС 23 – Трошкови позајмљивања. Расходи камата и други трошкови позајмљивања који се непосредно могу приписати стицању, изградњи или изради квалификованог средства морају се капитализовати (приписати) набавној вредности (цени коштања) средства.

Период капитализације је период од почетка улагања у средство које се квалификује (почетак капитализације) до момента када су суштински завршене све активности неопходне да би се средство припремило за планирану употребу или продају (престанак капитализације). Трошкови позајмљивања настали пре и после периода капитализације, без обзира на то да ли су настали по основу наменских или ненаменских позајмица за стицање конкретног средства, признају се као расход периода.

Према параграфу 23 МРС 23 капитализација трошкова позајмљивања се обуставља током продужених периода у којима је прекинут активан развој. Трошкови позајмљивања настали током продуженог периода у коме су прекинуте активности неопходне за припрему средства за планирану употребу или продају не могу да се капитализују, већ се приказују као расход периода (нпр. привремено одустајање од изградње започетог грађевинског објекта). Обзиром да се кредит евидентира у инострану валути, на дан биланса обавеза се своди на средњи курс валуте и по том основу настају и књиже се позитивне и негативне курсне разлике;

- краткорочне финансијске обавезе (обавезе према повезаним правним лицима и правним лицима са узајмним учешћем, краткорочни кредити и остале краткорочне финансијске обавезе). SMATSA доо је евидентирало обавезу према Директорату цивилног ваздухопловства Републике Србије по основу потписаног Протокола TOP04 број 184/9 од 20.08.2007. године;
- краткорочне обавезе из пословања (добављачи и остале обавезе из пословања). SMATSA доо је евидентирало све обавезе према домаћим и ино добављачима;
- остале краткорочне обавезе (обавезе по основу зарада и накнада зарада, обавезе према члановима Надзорног одбора и Скупштине SMATSA доо, обавезе према физичким лицима за накнаде по уговорима) и
- обавезе за порез на додатну вредност.

Краткорочним обавезама сматрају се обавезе које доспевају у року од годину

дана од дана састављања финансијских извештаја.

Обавеза је свака уговорена обавеза:

- предаје готовине или другог финансијског средства другом предузећу или
- размене финансијских инструмената са другим предузећем под потенцијално неповољним условима.

Приликом почетног признавања SMATSA доо мери финансијску обавезу по њеној набавној вредности која представља поштenu вредност надокнаде која је примљена за њу. Трансакциони трошкови се укључују у почетно мерење свих финансијских обавеза.

Обавезе у иностраној валути, као и обавезе са валутном клаузулом, процењују се на дан састављања финансијских извештаја по средњем курсу стране валуте. Разлике које се том приликом обрачунавају обухватају се као расход или приход периода.

Смањење обавеза по основу закона, ванпарничног поравнања и слично врши се директним отписивањем.

9.4.2.15 Текући и одложени порез на добит

Трошкови пореза за период обухватају текући и одложени порез. Порез се признаје у билансу успеха, осим до висине која се односи на ставке које су директно признате у капиталу. У том случају порез се такође признаје у капиталу.

Текући порез на добит се обрачунава на датум биланса стања на основу важеће законске пореске регулативе Републике Србије где SMATSA доо послује и остварује опорезиву добит. Руководство периодично врши процену ставки садржаних у пореској пријави са становишта околности у којима примењива пореска регулатива подлеже тумачењу, и врши резервисање, ако је примерено, на основу износа за које се очекује да ће бити плаћен пореским органима.

Одложени порез на добит се обрачунава у пуном износу, коришћењем методе обавеза, за привремене разлике које настану између пореске основице средстава и обавеза и њихових књиговодствених износа у финансијским извештајима. Међутим, уколико одложени порез на добит, под условом да није рачуноводствено обухваћен, проистекне из иницијалног признавања средства или обавезе у некој другој трансакцији осим пословне комбинације која у тренутку трансакције не утиче ни на рачуноводствену ни на опорезиву добит или губитак, тада се он рачуноводствено не обухвата. Одложени порез на добит се одмерава према пореским стопама (и закону) које су на снази до датума биланса

стања и за које се очекује да ће бити примењене у периоду у коме ће се одложена пореска средства реализовати или одложене пореске обавезе измирити.

Одложено пореско средство се признаје до износа за који је вероватно да ће будућа добит за опорезивање бити расположива и да ће се привремене разлике измирити на терет те добити.

9.4.2.16 Приходи и расходи

Приходи обухватају приходе од уобичајених активности SMATSA доо и добитке. Приходи од уобичајених активности су приходи од пружања услуга у ваздушном саобраћају, приходи од вршења услуге калибраже, школовања пилота и контролора, приходи од субвенција, дотација, компензација и повраћаја дажбина по основу продаје услуга и други приходи који су обрачунати у књиговодственој исправи, независно од времена наплате.

Добици представљају друге ставке које задовољавају дефиницију прихода и могу, али не морају да проистекну из уобичајених активности SMATSA доо. Добици представљају повећање економских користи и као такви по природи нису различити од прихода. Добици укључују добитке проистекле из продаје дугорочних средстава, нереализоване добитке; на пример, оне који резултирају из пораста исказане вредности дугорочних средстава. Добици се признају на нето основи, након умањења за одговарајуће расходе.

Различите врсте средстава могу да буду примљене или увећане преко прихода; примери укључују готовину, потраживања и робу и услуге које су примљене у замену за испоручене производе и услуге. Приходи такође могу настати из измирења обавезе по основу отплате преосталог дуга.

SMATSA доо признаје приход када се износ прихода може поуздано измерити, када је вероватно да ће у будућности SMATSA доо имати економске користи и када су испуњени посебни критеријуми за сваку од активности. Износ прихода се не сматра поуздано мерљивим све док се не реше све потенцијалне обавезе које могу настати у вези са продајом. Своје процене SMATSA доо заснива на резултатима из претходног пословања, узимајући у обзир тип купца, врсту трансакције и специфичности сваког посла.

Приход од уговора са фиксном ценом (за пружање услуга школовања контролора, пилота и услуга калибраже) признаје се по методу степена завршености. Приходи од услуга исказани су сразмерно степену завршености услуге на дан билансирања.

Приход од камата се признаје на временски пропорционалној основи.

Приходи по основу ефеката валутне клаузуле обухватају позитиван ефекат уговорене ревалоризације и валутне клаузуле.

SMATSA доо на рачуну 692 евидентира Приходе по основу исправки грешака из ранијих година које нису материјално значајне. На датум билансирања (31.12.) пословни догађаји евидентирани на рачуну 692 рекласификују се на рачун 679 (уколико не представљају материјално значајне грешке) или у корист рачуна нераспоређене добити, уколико представљају материјално значајну грешку.

Укупне пословне расходе чине: трошкови материјала, трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи, трошкови амортизације и резервисања, трошкови производних услуга и нематеријални трошкови независно од момента плаћања.

Издаци за рекламу, пропаганду и репрезентацију морају да буду веродостојни, односно документовани, да су настали и да су плаћени. Као издаци за репрезентацију могу да се признају веродостојно документовани трошкови по следећим основама: угоститељске услуге за пословне партнере ради закључења и реализације уговора или другог облика пословне сарадње, давање производа пословним партнерима, угоститељске услуге поводом прослава јубилеја и слично.

SMATSA доо на рачуну 592 евидентира Расходе по основу исправки грешака из ранијих година које нису материјално значајне. На датум билансирања (31.12.) пословни догађаји евидентирани на рачуну 592 рекласификују се на рачун 579 (уколико не представљају материјално значајне грешке) или на терет рачуна нераспоређене добити, уколико представљају материјално значајну грешку.

Губици представљају друге ставке које задовољавају дефиницију расхода и могу, али не морају да проистекну из уобичајених активности SMATSA доо. Губици представљају смањење економских користи и као такви нису по својој природи различити од других расхода.

Губици укључују, на пример, оне који су последица катастрофа, као што су пожар и поплава, али и оне који су произашли из продаје дугорочних средстава. Дефиниција расхода, такође, укључује нереализоване губитке, на пример, оне произашле из ефеката пораста курса стране валуте у вези са задуживањем у тој валути. Када се губици признају у билансу успеха, приказују се посебно, због тога што је сазнање о њима корисно при доношењу економских одлука. Губици се обично приказују на нето основи, након умањења за одговарајуће приходе.

9.4.2.17 Камате и други трошкови позајмљивања

Камате и остали трошкови позајмљивања SMATSA доо обухватају се у складу са MPC 23 Трошкови позајмљивања.

Расходи камата и други трошкови позајмљивања који се непосредно могу приписати стицању, изградњи или изради квалификованог средства морају се капитализовати (приписати) набавној вредности (цени коштања) средства.

Трошкови позајмљивања настали током продуженог периода у коме су прекинуте активности неопходне за припрему средства за планирану употребу или продају не могу да се капитализују, већ се приказују као расход периода (нпр. привремено одустајање од изградње започетог грађевинског објекта).

9.4.2.18 Накнадно установљене грешке

Исправка накнадно установљених материјално значајних грешака врши се преко рачуна нераспоређене добити из ранијих година, односно нераспоређеног губитка ранијих година на начин утврђен MPC 8 Рачуноводствене политике, промене рачуноводствених процена и грешке.

Материјално значајном грешком сматра се грешка која је у појединачном износу или у кумулативном износу са осталим грешкама већа од 3% укупних прихода.

Накнадно установљене грешке које нису материјално значајне исправљају се на терет расхода, односно у корист прихода периода у коме су идентификоване.

9.4.3 Управљање финансијским ризиком

9.4.3.1 Фактори финансијског ризика

Пословање SMATSA доо је изложено различитим финансијским ризицима: тржишни ризик (који обухвата ризик од промена курсева страних валута, ризик од промене фер вредности каматне стопе, каматни ризик готовинског тока, ризик од промене цена), кредитни ризик, ризик ликвидности и ризик токова готовине. Управљање ризицима у SMATSA доо је усмерено на настојање да се у ситуацији непредвидивости финансијских тржишта потенцијални негативни утицаји на финансијско пословање SMATSA доо сведу на минимум. SMATSA доо користи изведену финансијске инструменте како би се заштитило од неких облика ризика.

Ризицима управља руководство SMATSA доо у складу са препорукама Надзорног одбора. Руководство SMATSA доо идентификује и процењује финансијске ризике и дефинише начине заштите од ризика у сарадњи са пословним јединицама SMATSA доо.

Руководство SMATSA доо правовремено и прецизно доноси своје пословне одлуке и тиме се штити од кредитног и тржишног ризика.

9.4.3.2 Циљеви управљања финансијским ризицима

Финансијски ризици укључују:

- тржишни ризик (девизни и каматни),
- кредитни ризик и
- ризик ликвидности.

Финансијски ризици се сагледавају на временској основи и превасходно се избегавају смањењем изложености SMATSA доо овим ризицима. SMATSA доо не користи никакве финансијске инструменте како би избегло утицај финансијских ризика на пословање из разлога што такви инструменти нису у широкој употреби, нити постоји организовано тржиште таквих инструмената у Републици Србији.

9.4.3.2.1 Тржишни ризик (девизни и каматни)

У свом пословању SMATSA доо је изложено финансијским ризицима од промена курса страних валута (SMATSA доо послује у међународним оквирима) и промена каматних стопа. Ризик проистиче из будућих трговинских трансакција, признатих средстава и обавеза и нето улагања у инострану пословања. Ризик од промене курса страних валута настаје када су будуће трансакције и призната средства и обавезе исказане у валути која није функционална валута SMATSA доо.

Изложеност тржишном ризику се сагледава преко анализе сензитивности. Није било значајнијих промена у изложености SMATSA доо тржишном ризику, нити у начину на који SMATSA доо управља или мери тај ризик.

SMATSA доо има обавезу да своју укупну изложеност ризику од промена курса страних валута заштити доношењем правилних и правовремених одлука.

Основни финансијски инструменти SMATSA доо су готовина и готовински еквиваленти, потраживања, финансијски пласмани који настају директно из пословања SMATSA доо, као и дугорочни и краткорочни зајмови, обавезе према добављачима и остале обавезе чија је основна намена финансирање текућег пословања SMATSA доо. Обавезе према добављачима измирене су делимично у току јануара и фебруара 2015. године.

Политика руководства SMATSA доо у погледу управљања ризицима је да заштити између 90% и 100% очекиваних токова готовине (углавном прихода од извршених услуга и трошкова набавке опреме и резервних делова) у свакој од главних валута у току наредних 12 месеци. Процент наплате рутних накнада за услуге пружене ино-комитентима износио је приближно 99%. Процент наплате за терминалне услуге ино-комитентима износио је приближно 85%, а од домаћих комитената приближно 98%.

9.4.3.2.1.1 Девизни ризик

SMATSA доо је изложено девизном ризику првенствено преко готовине и готовинских еквивалената, потраживања од купаца, дугорочних кредита и обавеза према добављачима који су деноминирани у страниј валути. SMATSA доо не користи посебне финансијске инструменте као заштиту од ризика, обзиром да у Републици Србији такви инструменти нису уобичајени. Стабилност економског окружења у којем SMATSA доо послује, у великој мери зависи од мера Владе у привреди, укључујући и успостављање одговарајућег правног и законодавног оквира.

SMATSA доо је осетљиво на промене девизног курса евра (EUR) и америчког долара (USD). Финансијска средства су структурално претежно састављена од ненаплаћених потраживања од купаца (највећим делом се односи на дуговања ино компанија) и од готовине и готовинских еквивалената (девизни рачун). Обавезе се састоје од дугорочних кредита и обавеза према добављачима. Дугорочни кредити се евидентирају у страниј валути, док се обавезе према добављачима за опрему и резервне делове евидентирају у страниј валути, а обавезе према добављачима за фиксне месечне обавезе (струја, птт, гориво итд.) евидентирају у домаћој валути. Наведена средства и обавезе се курсирају на дан 31.12. текуће године и по том основу се књиже курсне разлике. Резултат пословања једним делом зависи од финансијских прихода и расхода. Процент учешћа финансијских прихода (позитивне курсне разлике) у укупним приходима у 2014. години износио је 2,95% (2013. године 1,42%). Процент учешћа финансијских расхода (негативне курсне разлике) у укупним расходима у 2014. години износио је 4,21% (2013. године 1,96%).

9.4.3.2.1.2 Каматни ризик

SMATSA доо је изложено ризику од промене каматних стопа на обавезе код којих је каматна стопа варијабилна. Овај

ризик зависи од финансијског тржишта те SMATSA доо нема на располагању инструменте којим би ублажило његов утицај.

9.4.3.3 Кредитни ризик

Кредити дати по променљивим каматним стопама излажу SMATSA доо каматном ризику новчаног тока. Кредити дати по фиксним каматним стопама излажу SMATSA доо ризику промене фер вредности кредитних стопа. У току 2013. и 2014. године, кредити SMATSA доо са фиксном и променљивим каматним стопама су били изражени у инострану валути. Анализе осетљивости су показале да промене каматних стопа по кредиту од EBRD не доводе SMATSA доо у каматни ризик. Повећање или смањење од 1% представља, од стране руководства, процену реално могуће промене у каматним стопама. Закључак је да та промена не би битно утицала на финансијски резултат SMATSA доо.

9.4.3.4 Ризик ликвидности

Под ризиком ликвидности, подразумева се како ризик ликвидности плаћања, тако и ризик ликвидности имовине. Ликвидност се дефинише као способност предузећа да извршава новчане обавезе у пуном износу и на време, а да при томе очува потребни обим и структуру обртних средстава за обављање текућег пословања и кредитни бонитет. Одржавање платежне способности (ликвидности) превасходно је захтев наметнут SMATSA доо од стране повериоца (кредитора), односно правног система. Ликвидност представља покривеност краткорочних обавеза обртним средствима. Руководство SMATSA доо је одржавало ликвидност пословања адекватним финансирањем реалног дела обртних средстава (залиха) дугорочним капиталом и водећи рачуна да номинална актива (потраживања + готовина) увек буде финансирана краткорочним обавезама под условом једнаке брзине обртања, што значи под условом да је брзина доспевања краткорочних обавеза одговарала брзини наплате потраживања. Ризик да дужници неће бити у могућности да дуговања према SMATSA доо измире у потпуности и на време је минимална. Наиме, EUROCONTORL од јула 2007. године врши фактурисање и наплату у име и за рачун SMATSA доо. Процент наплате је у 2007. години износио 89%, у 2008. години 94%, у 2009. години 98,34%, у 2010. години 97,50%, у 2011. години 98,37%, у 2012. години 98,14%, у 2013. години 98,60%, а у 2014. години око 99%.

9.4.3.5 Рацио задужености

Обзиром да предузеће располаже већим износом кредита од износа готовине

и готовинских еквивалената (4,523,833 и 2,857,298 хиљада динара), то значи да SMATSA доо има рацио задужености који се може приказати на два начина:

• Позајмљени извори/Укупни извори $\times 100 = 4,960,853/18,504,052 \times 100 = 26,81\%$

• Дугорочни кредити/Капитал + Дуг.обавезе $\times 100 = 4,523,833/17,128,333 \times 100 = 26,41\%$

Први се користи да покаже учешће позајмљених извора у укупном капиталу и допринос позајмљеног капитала финансирању активе. Показатељ задужености (рацио задужености) показује да је у сваком динару расположивих извора SMATSA доо садржано 0,2681 динара туђих извора (апсолутно), односно да задуженост предузећа износи 26,81% укупних извора финансирања (релативно). То значи да на расположиву имовину предузећа повериоци полажу право у висини степена задужености.

Други рацио се користи да покаже учешће дугорочног позајмљеног капитала у укупном дугорочном капиталу (сопственом и позајмљеном), што је у тесној вези са степеном рентабилности и брзином ослобађања капитала кроз отпис (амортизација). Учешће дугорочних кредита у укупним дугорочним изворима учествују са 26,41%. Високо учешће обавеза у укупном капиталу и дугорочних обавеза у основном капиталу је прихватљиво и неће угрозити сигурност и ликвидност јер је ниво расположивих готовинских еквивалената висок.

SMATSA доо нема заложена средства ради обезбеђења кредита.

Стабилност економског окружења, укључујући и успостављање одговарајућег правног и регулаторног оквира или промена законских норми, такође утичу на пословање SMATSA доо. Имајући у виду специфичан правно - економски статус SMATSA доо, Скупштина SMATSA доо је поднела иницијативу да Влада Републике Србије и Влада Црне Горе, одговарајућим актима, дефинишу правни положај и обавезе SMATSA доо у погледу примене одговарајућих прописа Републике Србије и прописа Црне Горе у вези са пословањем SMATSA доо. С тим у вези, Министарству саобраћаја, на даље поступање, упућен је допис са Одлуком Скупштине SMATSA доо, ОУ/СД - 606/1 од 08.11.2013. године, у вези са правним положајем и обавезама SMATSA доо у погледу примене прописа из области буџетског система Републике Србије на пословање SMATSA доо.

Стручне службе SMATSA доо редовно прате факторе који могу утицати на кретања тржишне тражње (анализе саобраћаја, рута), уз одређивање одговарајуће висине цене накнаде и трошкова, како би се умањили пословни и стратешки ризици SMATSA доо. У наредном периоду ће се радити на даљем унапређењу интерних и екстерних контрола у циљу превенције од ризика.

Извештај независног ревизора

MOORE STEPHENS
REVIZIJA I RAČUNOVODSTVO

Privredno društvo za reviziju računovodstvo i konsalting
"MOORE STEPHENS Revizija i Računovodstvo" d.o.o.
Studentski Trg 4/V, 11000 Beograd, Srbija
Tel: +381 (0) 11 3283 440, 3281 194; Fax: 2181 072
E-mail: office@revizija.co.rs, www.revizija.co.rs
Matični broj/ID: 06974848; PIB/VAT: 100300288

Broj:128/15

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Udeličarima "Kontrola letenja Srbije i Crne Gore SMATSA" d.o.o., Beograd

Izveštaj o godišnjim finansijskim izveštajima

Izvršili smo reviziju priloženih godišnjih finansijskih izveštaja "Kontrola letenja Srbije i Crne Gore SMATSA" d.o.o., Beograd, koji uključuju bilans stanja na dan 31. decembra 2014. godine, bilans uspeha, izveštaj o ostalom rezultatu, izveštaj o promenama na kapitalu i izveštaj o tokovima gotovine za godinu završenu na taj dan, kao i napomene uz godišnje finansijske izveštaje koje uključuju pregled značajnih računovodstvenih politika i druge objašnjavajuće informacije.

Odgovornost rukovodstva za godišnje finansijske izveštaje

Rukovodstvo je odgovorno za pripremu i fer prezentaciju ovih godišnjih finansijskih izveštaja u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Republici Srbiji, kao i za ustrojavanje neophodnih internih kontrola koje omogućuju pripremu godišnjih finansijskih izveštaja koji ne sadrže greške, bilo namerne ili slučajne.

Odgovornost revizora

Naša odgovornost je da izrazimo mišljenje o ovim godišnjim finansijskim izveštajima na osnovu svoje revizije. Reviziju smo izvršili u skladu sa Međunarodnim standardima revizije. Ovi standardi nalažu da radimo u skladu sa etičkim zahtevima i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj meri, uverimo da godišnji finansijski izveštaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze.

Revizija uključuje sprovođenje postupaka u cilju pribavljanja revizijskih dokaza o iznosima i obelodanjivanjima datim u godišnjim finansijskim izveštajima. Izbor postupaka je zasnovan na revizorskom prosuđivanju, uključujući procenu rizika materijalno značajnih pogrešnih iskaza u godišnjim finansijskim izveštajima, nastalim usled kriminalne radnje ili greške. Prilikom procene rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju godišnjih finansijskih izveštaja, u cilju osmišljavanja revizijskih postupaka koji su odgovarajući datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti internih kontrola pravnog lica. Revizija takođe, uključuje ocenu primenjenih računovodstvenih politika i značajnih procena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocenu opšte prezentacije godišnjih finansijskih izveštaja.

Smatramo da su pribavljeni revizijski dokazi dovoljni i odgovarajući da obezbede osnovu za naše revizorsko mišljenje.

Mišljenje

Po našem mišljenju, godišnji finansijski izveštaji istinito i objektivno po svim materijalno značajnim pitanjima, prikazuju finansijsko stanje "Kontrola letenja Srbije i Crne Gore SMATSA" d.o.o., Beograd na dan 31. decembra 2014. godine, kao i rezultate njegovog poslovanja i tokove gotovine za poslovnu godinu završenu na taj dan, u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Republici Srbiji i računovodstvenim politikama obelodanjenim u napomenama uz godišnje finansijske izveštaje.

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Udeličarima "Kontrola letenja Srbije i Crne Gore SMATSA" d.o.o., Beograd - Nastavak

Izveštaj o ostalim regulatornim zahtevima

U skladu sa zahtevima koji proističu iz člana 30. Zakona o reviziji („Sl. glasnik RS“ br. 61/2013) izvršili smo proveru usklađenosti Godišnjeg izveštaja o poslovanju sa godišnjim finansijskim izveštajima Društva. Rukovodstvo Društva je odgovorno za sastavljanje Godišnjeg izveštaja o poslovanju u skladu sa članom 29. Zakona o računovodstvu („Sl. glasnik RS“ br. 62/2013) i važećom zakonskom regulativom. Naša odgovornost je da sprovođenjem revizorskih postupaka u skladu sa Međunarodnim standardom revizije 720 - Odgovornost revizora u vezi sa ostalim informacijama u dokumentima koji sadrže finansijske izveštaje koji su bili predmet revizije, iznesemo svoj zaključak u vezi sa usklađenosti izveštaja o poslovanju sa finansijskim izveštajima Društva.

Na bazi sprovedenih revizorskih postupaka nismo uočili materijalno značajne nekonzistentnosti, koje bi ukazivale da Godišnji izveštaj o poslovanju za 2014. godinu nije usklađen sa godišnjim finansijskim izveštajima Društva za istu poslovnu godinu.

U Beogradu, 10. juna 2015. godine

„MOORE STEPHENS
Revizija i Računovodstvo“ d.o.o. Beograd

Zoran Kristić
Ovlašćeni revizor

Zoran Kristić
11786525-25
12978880086

Digitally signed by Zoran Kristić
11786525-2512978880086
DN: l=Stari Banovci,
cn=Zoran Kristić
11786525-2512978880086
Date: 2015.06.16 11:26:38
+02'00'

„MOORE STEPHENS
Revizija i Računovodstvo“ d.o.o. Beograd

Bogoljub Aleksić
Direktor

Bogoljub Aleksić
1239789120-1
510961850047

Digitally signed by Bogoljub Aleksić
1239789120-1510961850047
DN: c=RS, l=Beograd, o=06974848
MOORE STEPHENS REVIZIJA I
RAČUNOVODSTVO DOO BEOGRAD,
ou=100300288 Uprava,
cn=Bogoljub Aleksić
1239789120-1510961850047
Date: 2015.06.16 11:42:35 +02'00'

11

Ознаке и скраћенице

ADR	All-Purpose Data Stream Replicator
AFIS	Aerodrome Flight Information Services (Информисање ваздухоплова у лету са аеродрома)
AFTN	Aeronautical Fixed Telecommunication Network (Фиксна ваздухопловна телекомуникациона мрежа)
AIP	Aeronautical Information Publication (Зборник ваздухопловних информација)
AIS	Aeronautical Information Services (Услуге ваздухопловног информисања)
ALR	Alerting Services (Услуге узбуне)
AMHS	Aeronautical Message Handling System (Систем за управљање ваздухопловним порукама)
ARTAS	ATM surveillance Tracker And Server (Надзор примаоца и сервер)
ASM	Airspace Management (Управљање ваздушним простором)
ATC	Air Traffic Control (Контрола ваздушног саобраћаја)
ATFCM	Air Traffic Flow and Capacity Management (Управљање протоком ваздушног саобраћаја и капацитетом)
ATFM	Air Traffic Flow Management (Управљање протоком ваздушног саобраћаја)
ATIS	Automatic Terminal Information Service (Аутоматско обавештавање у зони аеродрома)
ATM	Air Traffic Management (Управљање ваздушним саобраћајем)
ATP	Airline Pilot Training (Авиообука пилота)
ATS	Air Traffic Services (Услуге у ваздушном саобраћају)
BHANSА	Bosnia and Herzegovina Air Navigation Service Agency (Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби Босне и Херцеговине)
CANSO	Civil Air Navigation Services Organization (Међународно удружење пружалаца услуга у ваздушној пловидби)
CAT	Category (Категорија)
CDA	Continuous Decision Approach (Припажење на слетање уз стално снижавање висине)
CIMACT	Civil Military ATM Co-ordination Tool (Програм за војно-цивилно координисање ваздушног простора)
CPL	Comercial Pilot Licence (Дозвола комерцијалног пилота)
CPR	Correlated position report
DME	Distance Measuring Equipment (Опрема за мерење удаљености)
DPS	Data Processing System (Систем за обраду података)
DVOR	Doppler VOR (Доплерски VOR)
EASA	European Aviation Safety Agency (Европска агенција за безбедност у ваздушном саобраћају)
ECAC	European Civil Aviation Conference (Европска конференција за цивилно ваздухопловство)
ESARR	Eurocontrol Safety Regulatory Requirements (Еуроконтрол регулаторно безбедносни захтеви)
ETFMS	Enhanced Tactical Flow Management System (Побољшан тактички систем управљања протоком)
EUROCONTROL	European Agency for the Safety of Air Navigation (Европска организација за безбедност ваздушне пловидбе)
FAB	Functional Airspace Block (Функционални блок ваздушног простора)
FAMUS	Future ATM Modernisation and Upgrade System (Пројекат будуће модернизације и унапређења система управљања ваздушним саобраћајем)
FIR	Flight Information Region (Област информисања о лету)
FIS	Flight Information Services (Услуге информисања ваздухоплова у лету)

FMTF	Flight Message Transfer Protocol (Протокол за пренос података о лету)
FUA	Flexible Use of Airspace (Флексибилно коришћење ваздушног простора)
GRIB	Gridded Binary
ICAO	International Civil Aviation Organization (Међународна Организација за Цивилно Ваздухопловство)
ILS	Instrument Landing System (Систем слетања по инструментима)
LLZ	Localizer (индикатор правца)
LOA	Letter of Agreement (Писмо споразума)
LVP	Low Visibility Procedures (Процедуре ниске видљивости)
MET	Meteorology or Meteorological (Метеорологија или метеоролошки)
MTOW	Maximum take of weight (Максимална тежина ваздухоплова при полетању)
NATO	North Atlantic Treaty Organization (Међународна одбрамбено-безбедносна организација)
OAT	Operational Air Traffic (Operativni vazdusni sobracaj)
OLDI	On-Line Data Interchange (Размена података на вези)
PANS OPS	Procedures for Air Navigation Services - Aircraft Operations (Ваздухопловно-навигационе процедуре)
PBN	Performance Based Navigation
PBN SID	Performance Based Navigation Standard Instrument Departures
PBN STAR	Performance Based Navigation Standard Arrival
PPL	Private Pilot Licence (Дозвола приватног пилота ваздухоплова)
PSR	Primary Surveillance Radar (Примарни надзорни радар)
RMCD E	Radar Message Conversion and Distribution Equipment (Радарска конверзија порука и дистрибуција опреме)
ROMATSA	Romanian Air Traffic Services (Контрола летења Румуније)
RRR	Radar Data Recording & Replay System (Систем за снимање и репродуковање радарских података)
SAA	SMATSA Aviation Academy (SMATSA Ваздухопловна Академија)
SES	Single European Sky (Јединствено Европско Небо)
SMATSA	Serbia and Montenegro Air Traffic Services SMATSA llc (Контрола летења Србије и Црне Горе SMATSA доо)
SMS	Safety Managment System (Управљање безбедносним системима)
SSR	Secondary Surveillance Radar (Секундарни надзорни радар)
TRS	Time Reference Signal (Сигнал референтног времена)
TSA	Temporary Segregated Area (Привремено издвојена зона)
VCS	Voice Communication System (Систем за гласовну комуникацију)
АКЛ	Аеродромска контрола летења
АЦВ	Агенција за цивилно ваздухопловство Црне Горе
ВМЦ	Ваздухопловно метеоролошки центар
ДЦВ	Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије
ЗРНС	Земаљска радио- навигациона средства
ПВО	Против-ваздушна одбрана
ПСС	Полетно-слетна стаза
ТКЛ	Терминална контрола летења
ЦКЛ	Центар контроле летења

12

Индекс табела и слика

12.1 Индекс табела

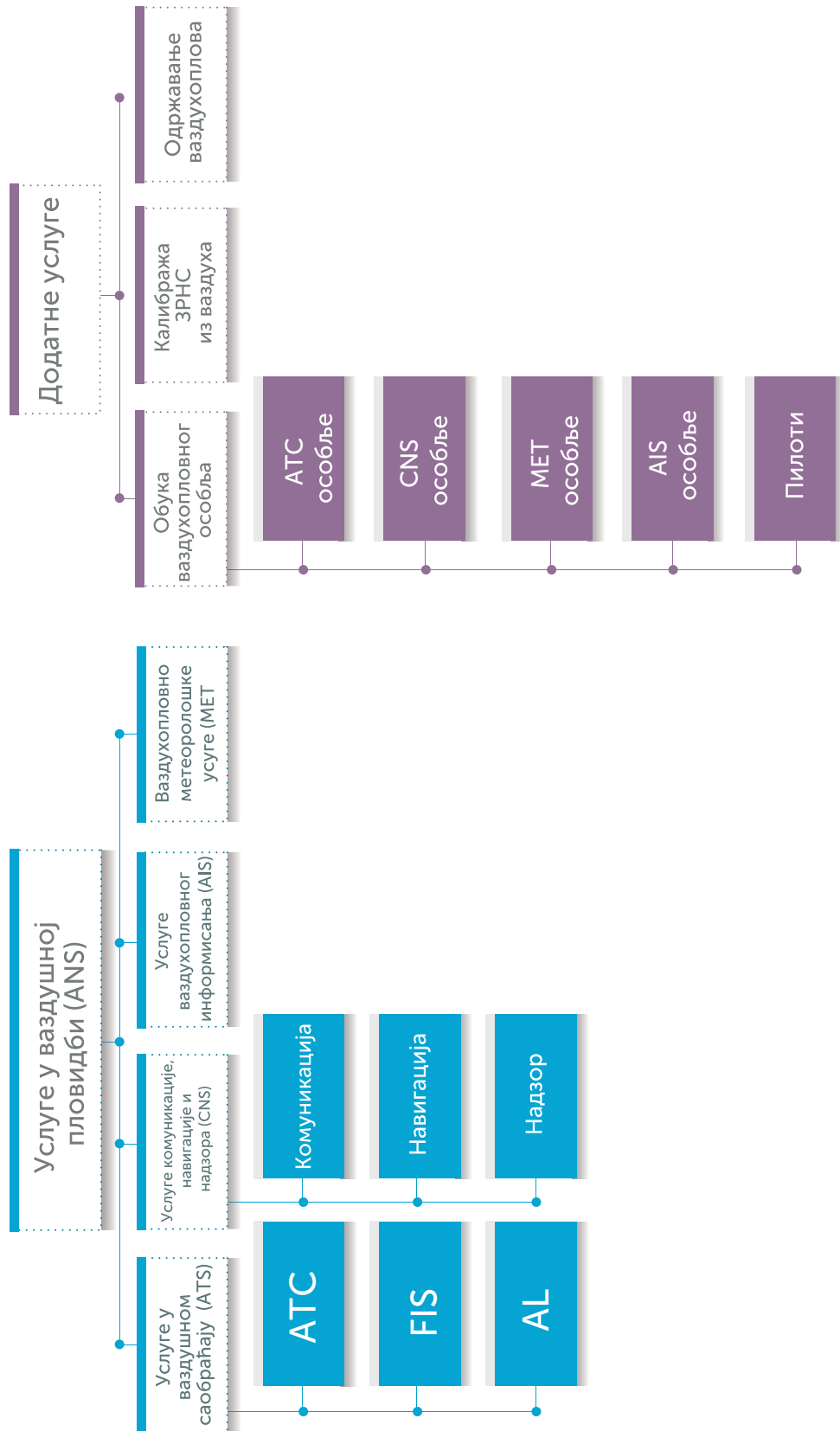
Табела 1. Планиране и остварене вредности индикатора у области АТМ у 2014. години	12
Табела 2. Планиране и реализоване активности у оквиру управљања ваздушним саобраћајем у 2014. години	13
Табела 3. Спецификација улагања у 2014. години	19
Табела 4. Пресек реализованих активности у домену пружања CNS услуга током 2014. године	22
Табела 5. Пресек реализованих активности у домену пружања услуга ваздухопловног информисања током 2014. године	23
Табела 6. Пресек реализованих активности у домену пружања ваздухопловних метеоролошких услуга током 2014. године	23
Табела 7. Циљеви постављени у оквиру првог референтног периода	24
Табела 8. Вредност безбедносних индикатора у 2014. години	28
Табела 9. Пресек реализованих активности QMS-а током 2014. године	29
Табела 10. Планиране и реализоване активности у оквиру информационих технологија у 2014. години	31
Табела 11. Планиране и остварене вредности индикатора у области информационих технологија у 2014. години	31
Табела 12. Планиране и реализоване активности у области обезбеђивања у 2014. години	32
Табела 13. Планирани и стваран број запослених у 2014. години	34
Табела 14. Флукуације запослених у 2014. години	34
Табела 15. Степен остварења планираних активности у 2014. години	37
Табела 16. Реализација најзначајнијих обука у 2014. години у Центру за обуку	38
Табела 17. Остварене вредности у односу на постављене циљеве SMATSA Ваздухопловне академије	39
Табела 18. Обуке у SMATSA Ваздухопловној академији	39
Табела 19. Резултати анкете о задовољству корисника услуга калибраже ЗРНС из ваздуха за 2014. годину	40
Табела 20. Биланс успеха, 2014., у 000 РСД	41
Табела 21. Актива 2014. година, у 000 РСД	44
Табела 22. Пасива 2014. година, у 000 РСД	46
Табела 23. Извештај о новчаним токовима, 2014. година	48
Табела 24. Основне стопе амортизације за поједина нематеријална улагања	51
Табела 25. Основне стопе амортизације за некретнине, постројења и опрему	52

12.2 Индекс слика

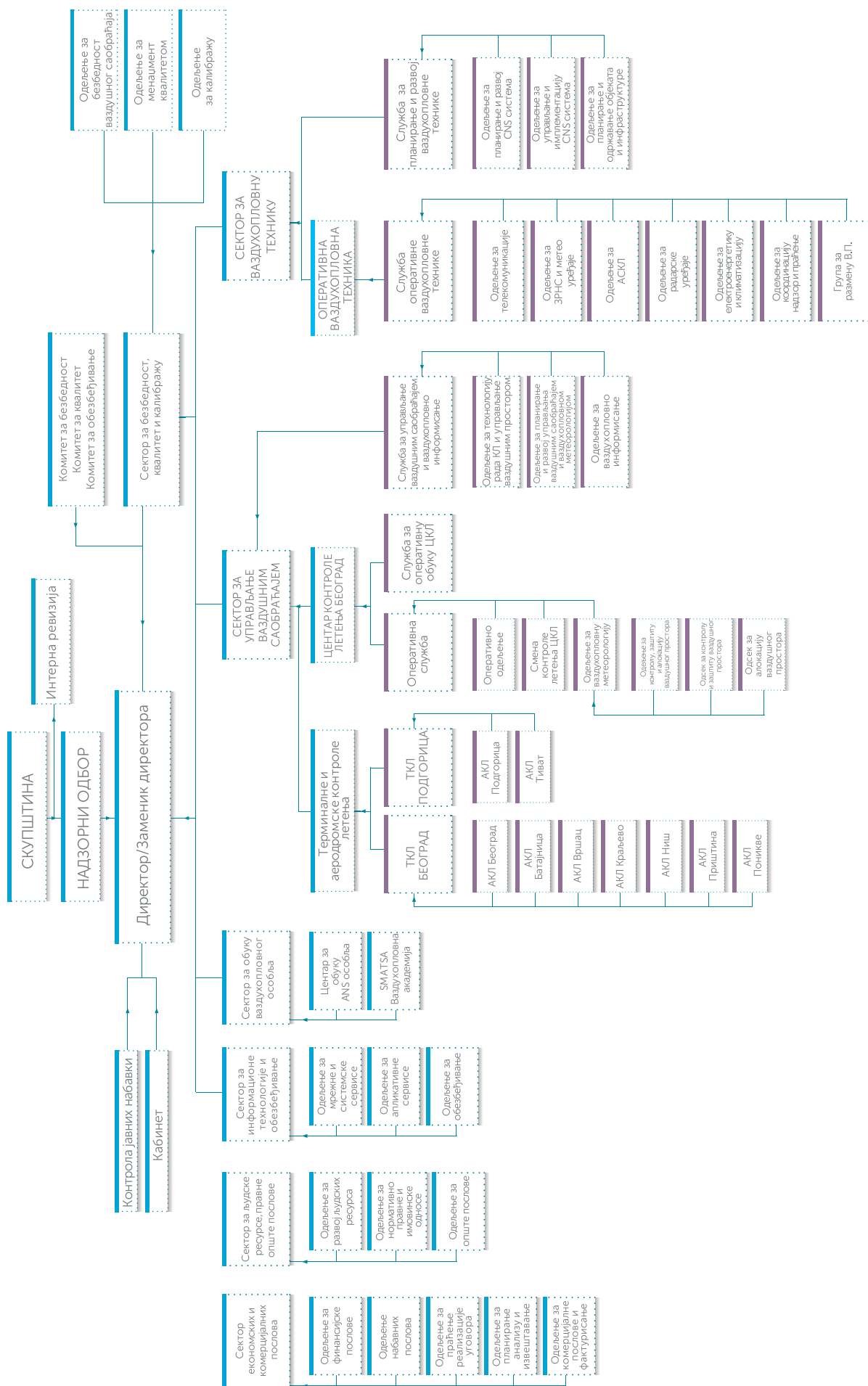
Слика 1. Центар контроле летења Београд	4
Слика 2. Територија изнад које SMATSA доо пружа услуге у ваздушној пловидби	4
Слика 3. Број летова у периоду од 2006. до 2014. године	8
Слика 4. Расподела летова у 2014. години	8
Слика 5. Вршни дан и вршни сат у периоду од 2006. до 2014. године	9
Слика 6. Учешће појединих типова ваздухоплова у 2014. години	9
Слика 7. Број полетања и слетања по аеродромима у периоду од 2006. до 2014. године	9
Слика 8. Учешће саобраћаја на појединим аеродромима у 2014. години	10
Слика 9. Број сервисних јединица у периоду од 2008. до 2014. године	10
Слика 10. Просечна дужина лета и просечан MTOW у FIR Београд у периоду од 2008. до 2014. године	10
Слика 11. Јединица рутне накнаде у 2014. години	11
Слика 12. Просечно АТФМ кашњење по лету у простору надлежности SMATSA доо у периоду од 2007. до 2014. године	20
Слика 13. Планирана јединична вредност рутне накнаде	21
Слика 14. Планирана вредност јединице рутне накнаде сведена у односу на 2009	21
Слика 15. Метео сервис SMATSA доо	26
Слика 16. Процент броја запослених по секторима у SMATSA доо	29
Слика 17. Структура запослених по полу	30
Слика 18. Структура запослених према квалификационим групама	30
Слика 19. Старосна структура запослених	31
Слика 20. Авион за калибражу ЗРНС	31
Слика 21. Аеромитинг у Вршцу	33
Слика 22. SMATSA Ваздухопловна академија - лого	34

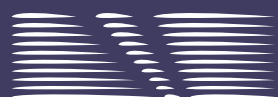
Прилози

13.1 Прилог 1: Делатност SMATSA доо

13.2 Прилог 2: Организациона структура SMATSA доо

smatsa

Трг Николе Пашића 10, 11000 Београд,
Република Србија, п.ф. 640

www.SMATSA.rs

